

Forventningsundersøkelsen 2. kvartal 2008:

Forventninger om høyere prisvekst og høyere lønnsvekst

TNS Gallups Forventningsundersøkelse for andre kvartal 2008 viser at det nå forventes høyere prisvekst og høyere lønnsvekst enn ved målingen i forrige kvartal. Økonomekspertene, partene i arbeidslivet, næringslivsledere og husholdningene forventer alle at det vil bli en høyere prisvekst de neste 12 måneder. Med unntak av husholdningene forventer alle grupper også økt lønnsvekst for 2008. Husholdningene forventer samme lønnsvekst som i forrige kvartal for de neste 12 måneder.

Forventninger om lavere lønnsomhet i næringslivet

Lønnsomhetsindeksen for siste 12 måneder gikk i andre kvartal 2008 ned med 4,5 indekspoeng til 23,4 poeng. Lønnsomhetsindeksen for neste 12 måneder gikk i andre kvartal 2008 ned med 12,3 indekspoeng til 14,5 poeng.

Om undersøkelsen:

TNS Gallup utfører på oppdrag fra Norges Bank kvartalsvise forventningsundersøkelser i Norge om inflasjons-, lønns-, valutakurs og renteutviklingen blant eksperter i finansnæringen og akademien, partene i arbeidslivet, næringslivsledere og husholdninger. Bakgrunnen for undersøkelsen er at Norges Bank retter pengepolitikken inn mot et mål om lav og stabil inflasjon. Forventninger til den fremtidige prisutviklingen kan i seg selv spille en rolle for den faktiske prisutviklingen. En regelmessig spørreundersøkelse kan bidra til større innsikt i disse spørsmålene.

Undersøkelsen er hittil gjennomført 26 ganger. Økonomer innenfor akademien, finansnæringen og partene i sentrale arbeidslivsorganisasjoner blir intervjuet via e-post hvert kvartal. Ekstremobservasjoner over 8 prosent er her holdt utenfor i presentasjonen av gjennomsnittstallene for pris- og lønnsutviklingen. Næringslivslederne og husholdningene blir intervjuet via telefon. Her er ekstremobservasjoner over 11 prosent holdt utenfor i presentasjonen av gjennomsnittstallene for pris- og lønnsutviklingen. Den første undersøkelsen ble gjennomført i februar 2002. Undersøkelsen for inneværende kvartal er gjennomført i tidsrommet 16. til og med 22. mai 2008.

Forventningsundersøkelsen blir i sin helhet lagt ut på våre nettsider (www.tns-gallup.no) under området Bank og finans. På grunn av enkelte vesentlige endringer de første kvartalene vil det på noen av spørsmålene ikke være oppgitte tallverdier for tidligere kvartal.

A. Kort sammendrag av enkeltresultater for økonomiekspertene

Økonomenes forventer høyere prisvekst og høyere lønnsvekst

Økonomenes forventninger til prisstigningen om 12 måneder var i andre kvartal 2008 på 2,9 prosent samlet sett mot 2,6 prosent i første kvartal. Økonomenes forventninger til prisstigning om 2 år var i andre kvartal 2008 på 2,7 prosent mot 2,6 prosent i første kvartal.

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten for 2008 gikk opp fra 5,6 prosent i første kvartal 2008 til 5,9 prosent i andre kvartal 2008. Økonomenes forventninger til årslønnsveksten for 2009 var i andre kvartal 2008 på 5,0 prosent mot 4,9 prosent i første kvartal.

B. Kort sammendrag av enkeltresultater for partene i arbeidslivet

Forventninger om høyere prisvekst og høyere lønnsvekst blant partene i arbeidslivet

Forventet prisvekst om 12 måneder var blant arbeidslivsorganisasjonene på 3,2 prosent mot 2,9 prosent i forrige kvartal. Forventet prisvekst om to år var som i forrige kvartal samlet sett på 3,1 prosent blant partene i arbeidslivet.

Forventet årslønnsvekst for 2008 økte blant partene i arbeidslivet fra 5,6 prosent til 5,8 prosent. Forventet årslønnsvekst for 2009 var blant partene i arbeidslivet samlet sett på 4,8 prosent i andre kvartal 2008 mot 4,4 prosent i første kvartal.

C. Kort sammendrag av enkeltresultater for næringslivslederne

Forventninger om lavere lønnsomhet i næringslivet

Lønnsomhetsindeksen for siste 12 måneder gikk i andre kvartal 2008 ned med 4,5 indekspoeng til 23,4 poeng. Lønnsomhetsindeksen for neste 12 måneder gikk i andre kvartal 2008 ned med 12,3 indekspoeng til 14,5 poeng.

Næringslivslederne økte i andre kvartal 2008 sitt estimat på en forventet prisstigning om 12 måneder med 0,4 prosentpoeng til 3,7 prosent. Forventet prisstigning om 2 år gikk i andre kvartal 2008 opp med 0,4 prosentpoeng, fra 3,7 prosent i første kvartal til 4,1 prosent.

Næringslivsledernes estimat for lønnsvekst (i egen bedrift) i 2008 økte med 0,3 prosentpoeng i andre kvartal 2008, fra 5,0 til 5,3 prosent. Forventet årslønnsvekst i egen bedrift for 2009 økte fra 4,2 prosent i første kvartal 2008 til 4,6 prosent i andre kvartal.

D. Kort sammendrag av enkeltresultater for husholdningene

Husholdningene forventer høyere rente

Andelen i husholdningene som forventer en økning i rentene gikk opp med 10,6 prosentpoeng i andre kvartal 2008 til 68,3 prosent. Samtidig gikk andelen som forventer at renten skal falle ned fra 9,2 til 5,7 prosent, mens andelen som forventer at renten skal forbli uendret gikk ned fra 27,5 til 22,2 prosent.

Forventet prisendring neste 12 måneder gikk blant husholdningene opp med 0,4 prosentpoeng, fra 3,8 prosent i første kvartal 2008 til 4,2 prosent i andre kvartal. Forventet prisvekst om 2-3 år gikk blant husholdningene opp med 0,1 prosentpoeng fra 4,5 prosent i forrige kvartal til 4,6 prosent i dette kvartalet

Forventet lønnsøkning neste 12 måneder var blant husholdningene på 5,2 prosent i andre kvartal 2008, det samme som i første kvartal.

Indeks (tabeller og grafer):

Økonomiekspertene

1. Forventet prisstigning om 12 måneder
2. Forventet prisstigning om 2 år
3. Forventet prisstigning om 5 år
4. Forventet årslønnsvekst for inneværende år
5. Forventet årslønnsvekst for neste år
6. Forventet årslønnsvekst om 5 år
- 7a. Forventet utvikling i kronekursen om 12 mnd.
- 7b. Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 mnd.

Partene i arbeidslivet

8. Forventet prisstigning om 12 måneder
9. Forventet prisstigning om 2 år
10. Forventet prisstigning om 5 år
11. Forventet årslønnsvekst for inneværende år
12. Forventet årslønnsvekst for neste år
13. Forventet årslønnsvekst om 5 år

Næringslivslederne

14. Forventet generell prisstigning om 12 måneder
15. Forventet generell prisstigning om 2 år
16. Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd
17. Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd
18. Forventet vekst i lønnskostnader i egen bedrift i år
19. Forventet vekst i lønnskostnader i egen bedrift neste år
20. Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift siste 12 mnd
21. Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift neste 12 mnd
22. Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden
23. Antatt antall ansatte om 12 mnd

Husholdningene

- 24a. Oppfatning av prisendring siste 12 mnd
- 24b. Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent
- 25a. Forventet prisendring neste 12 mnd
- 25b. Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent
26. Forventet prisvekst om 2-3 år
27. Forventet lønnsutvikling om 1 år i prosent
28. Forventet renteutvikling neste 12 mnd

Ansvarlige for undersøkelsen er Bank & Finansavdelingen i TNS Gallup ved:

Stein A. Aarland (Markedssjef Bank & Finans)

Telefon: 23291796

Telefaks: 23291601

E-post: stein.aarland@tns-gallup.no

Ole Magnus Theisen (Konsulent)

Telefon: 23291829

Telefaks: 23291601

E-post: ole.magnus.theisen@tns-gallup.no

Spørsmålsliste

Til økonomieksperter og partene i arbeidslivet:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
2. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
3. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
4. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?
5. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2009?
6. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?
- 7a) Tror du den effektive kronekursen målt ved konkurransekursindeksen om 12 måneder vil være styrket, svekket eller uendret?
- 7b) Hvor mye tror du den vil styrke/svekke seg? (Hvis svart styrket eller svekket i spørsmål 7a)

Spørsmål 1-7b går til økonomieksperter i finansnæringen og akademia og spørsmål 1-6 går til partene i arbeidslivet.

Til næringslivslederne:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester, målt ved konsumprisindeksen, er om 12 måneder?
2. Hva tror du prisstigningen er om 2 år?
3. Forventer du at bedriftens innkjøpspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?
4. Forventer du at bedriftens utsalgspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?
5. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2008?
6. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2009?
7. Har lønnsomheten i din bedrift blitt bedre, blitt svekket eller vært uendret de siste 12 mnd?
8. Tror du lønnsomheten i din bedrift vil bli bedre, bli svekket eller holde seg uendret de neste 12 mnd.?
9. Sammenlignet med ett år tidligere, har bedriften i dag flere ansatte, færre ansatte eller like mange ansatte?
10. Tror du bedriften om 12 mnd. vil ha flere ansatte enn i dag, færre ansatte eller like mange?

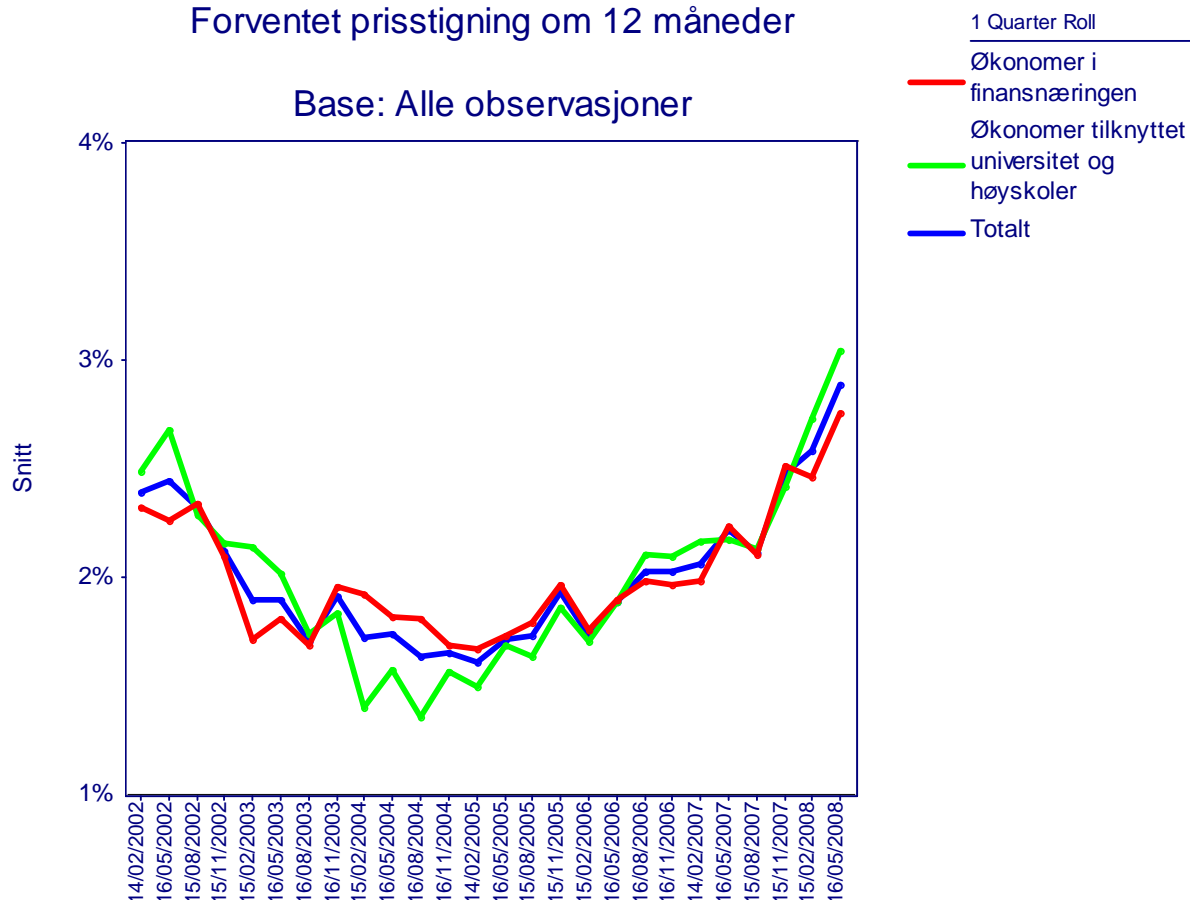
Til husholdningene:

- 1a. Sammenliknet med for 12 måneder siden, synes du prisene på varer og tjenester er mye høyere, en del høyere, litt høyere, om lag uforandret eller lavere?
- 1b. Omtrent hvor mye tror du prisene har endret seg målt i prosent?
- 2a. Tror du at prisene i løpet av de neste 12 månedene vil vokse raskere enn i dag, vokse med samme takt som i dag, vokse, men saktere enn i dag, være uendret eller være noe lavere enn i dag?
- 2b. Sammenliknet med dagens prisnivå, hvor mange prosent tror du prisene kommer til å stige de nærmeste 12 månedene?
3. Hva tror du den generelle prisveksten blir om 2-3 år, målt i prosent?
4. Omtrent hvor mange prosent tror du din lønn eller pensjon vil endres de neste 12 månedene?
5. Tror du nivået på innskudds- og lånerenter vil øke, falle eller forbli uendret de neste 12 månedene?

Økonomiekspertene:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

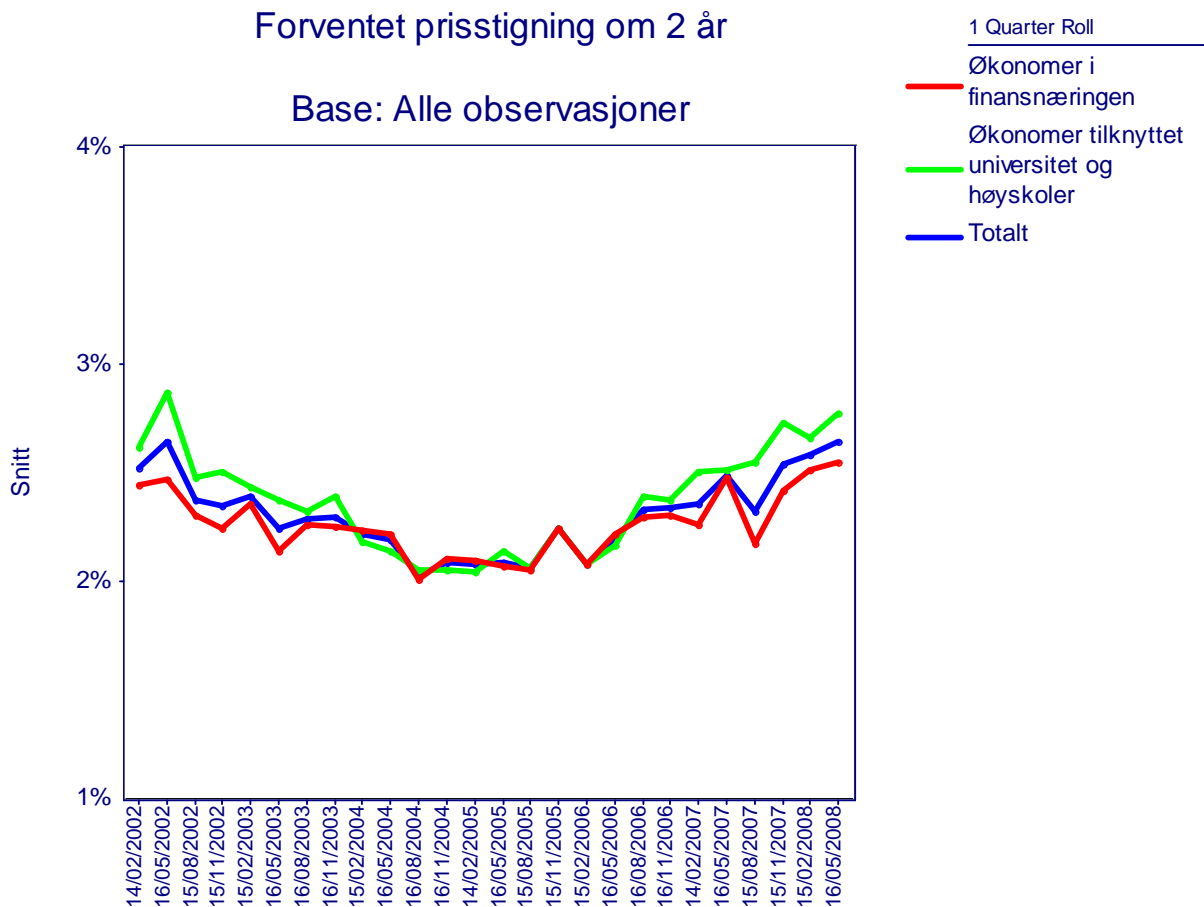
Forventet prisstigning om 12 måneder

Forventet prisstigning om 12 måneder		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,8
	Laveste verdi	1,5	1,0
	Høyeste verdi	4,0	4,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	2,7	3,0
	Laveste verdi	1,8	2,5
	Høyeste verdi	4,8	4,6
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,6	2,9
	Utvalg	26	29

Økonomenes forventninger til prisstigningen om 12 måneder var i andre kvartal 2008 på 2,9 prosent samlet sett mot 2,6 prosent i første kvartal. Både økonomer i finansnæringen og økonomer tilknyttet universitet/høyskoler økte sitt estimat med 0,3 prosentpoeng fra forrige kvartal.

2. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

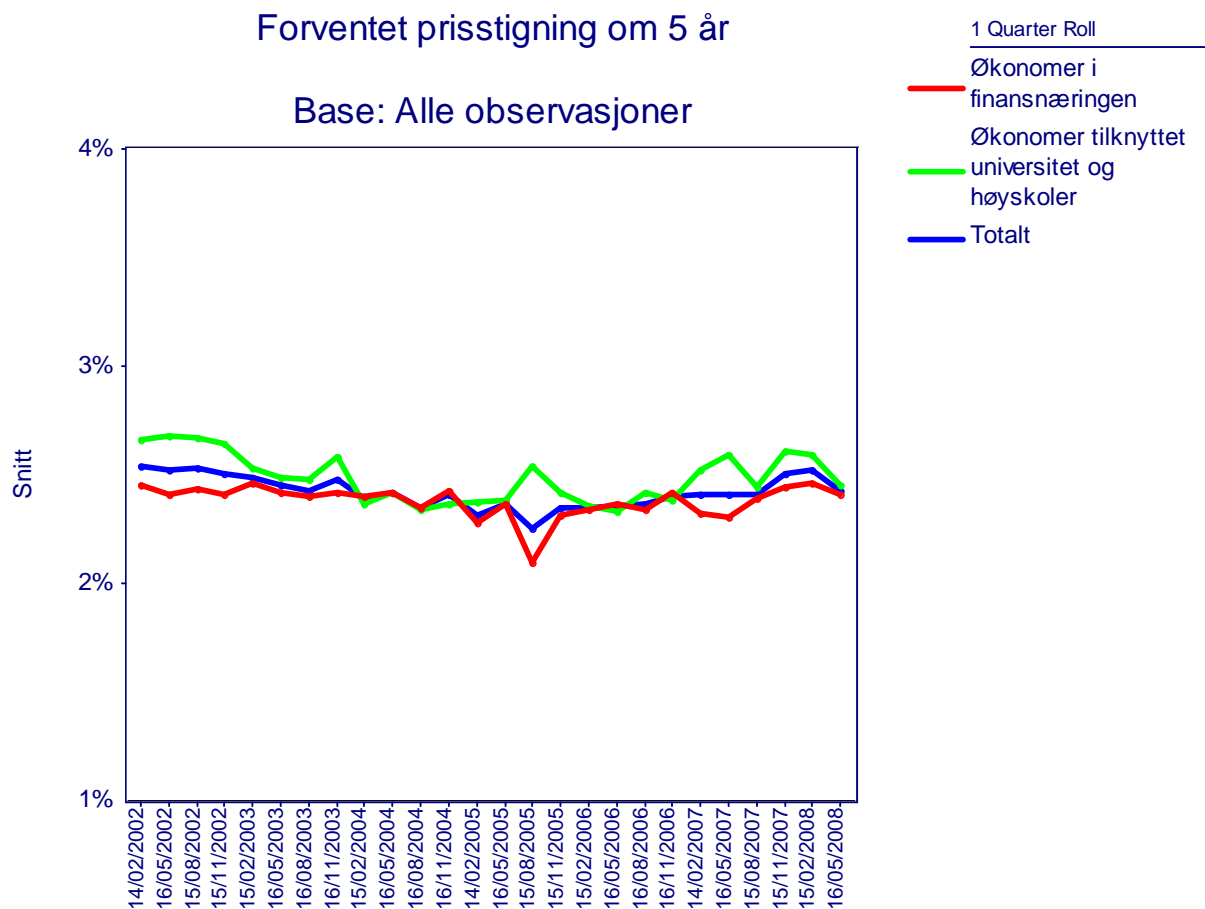

Forventet prisstigning om 2 år			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,6
	Laveste verdi	1,8	1,8
	Høyeste verdi	6,0	3,1
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	2,7	2,8
	Laveste verdi	2,2	2,3
	Høyeste verdi	3,7	3,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,6	2,7
	Utvalg	26	28

Økonomenes forventninger til prisstigning om 2 år var i andre kvartal 2008 på 2,7 prosent mot 2,6 prosent i første kvartal. Både økonomer i finansnæringen og økonomer tilknyttet universitet/høyskoler økte sitt estimat med 0,1 prosentpoeng fra forrige kvartal.

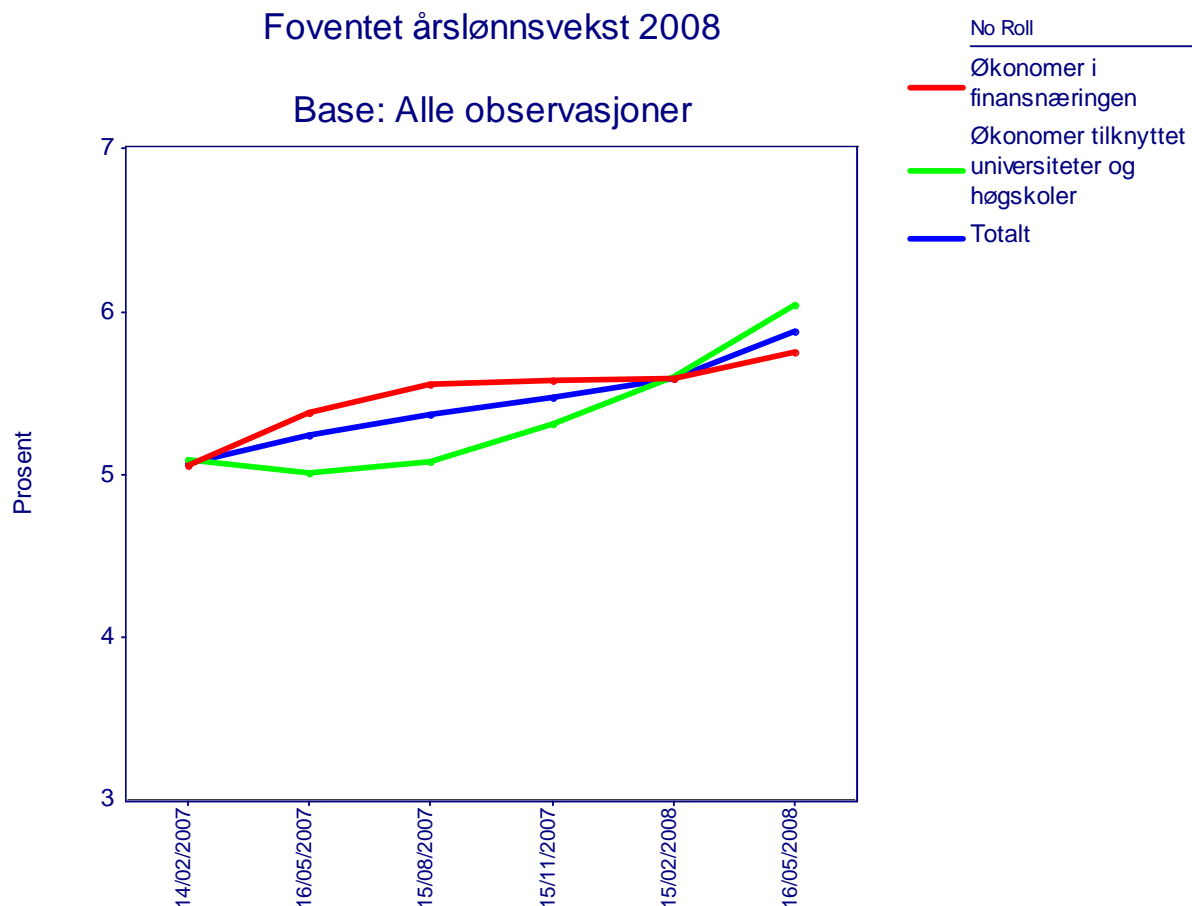
3. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 5 år		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,4
	Laveste verdi	2,0	2,0
	Høyeste verdi	3,0	3,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	2,6	2,5
	Laveste verdi	1,5	2,1
	Høyeste verdi	4,5	2,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,4
	Utvalg	26	29

Økonomenes forventninger til prisstigning om 5 år var i andre kvartal 2008 på 2,4 prosent mot 2,5 prosent i første kvartal. Økonomer i finansnæringen nedjusterte sitt estimat fra 2,5 til 2,4 prosent, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler nedjusterte sitt estimat fra 2,6 til 2,5 prosent.

4. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?

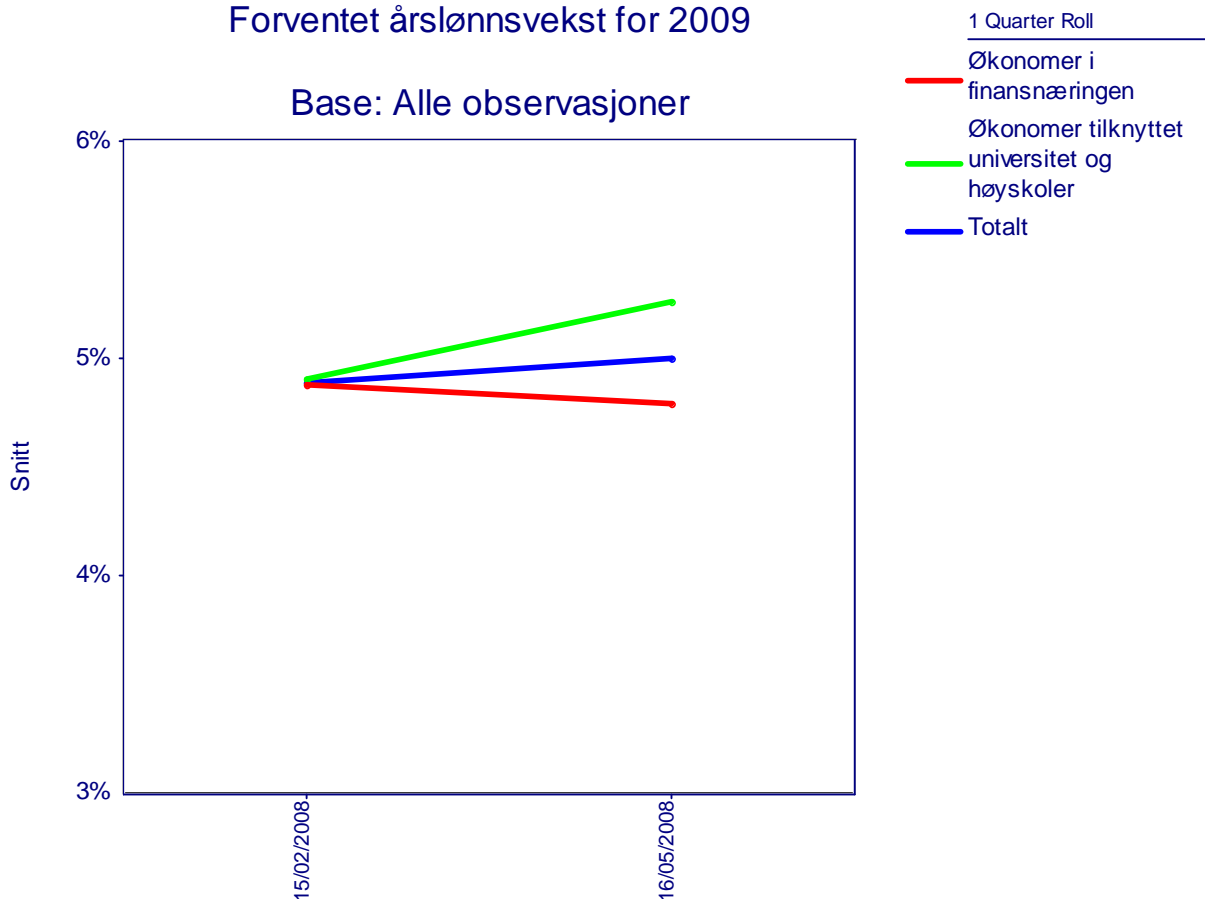

Forventet årslønnsvekst for 2008		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	5,6	5,8
	Laveste verdi	3,0	4,6
	Høyeste verdi	7,0	6,5
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	5,6	6,0
	Laveste verdi	4,5	5,0
	Høyeste verdi	7,1	6,8
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,6	5,9
	Utvalg	26	29

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten for 2008 gikk opp fra 5,6 prosent i første kvartal 2008 til 5,9 prosent i andre kvartal 2008. Økonomer i finansnæringen økte sitt estimat med 0,2 prosentpoeng til 5,8 prosent, mens økonomer tilknyttet universitet/ høyskoler økte sitt estimat fra 5,6 til 6,0 prosent.

5. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2009?

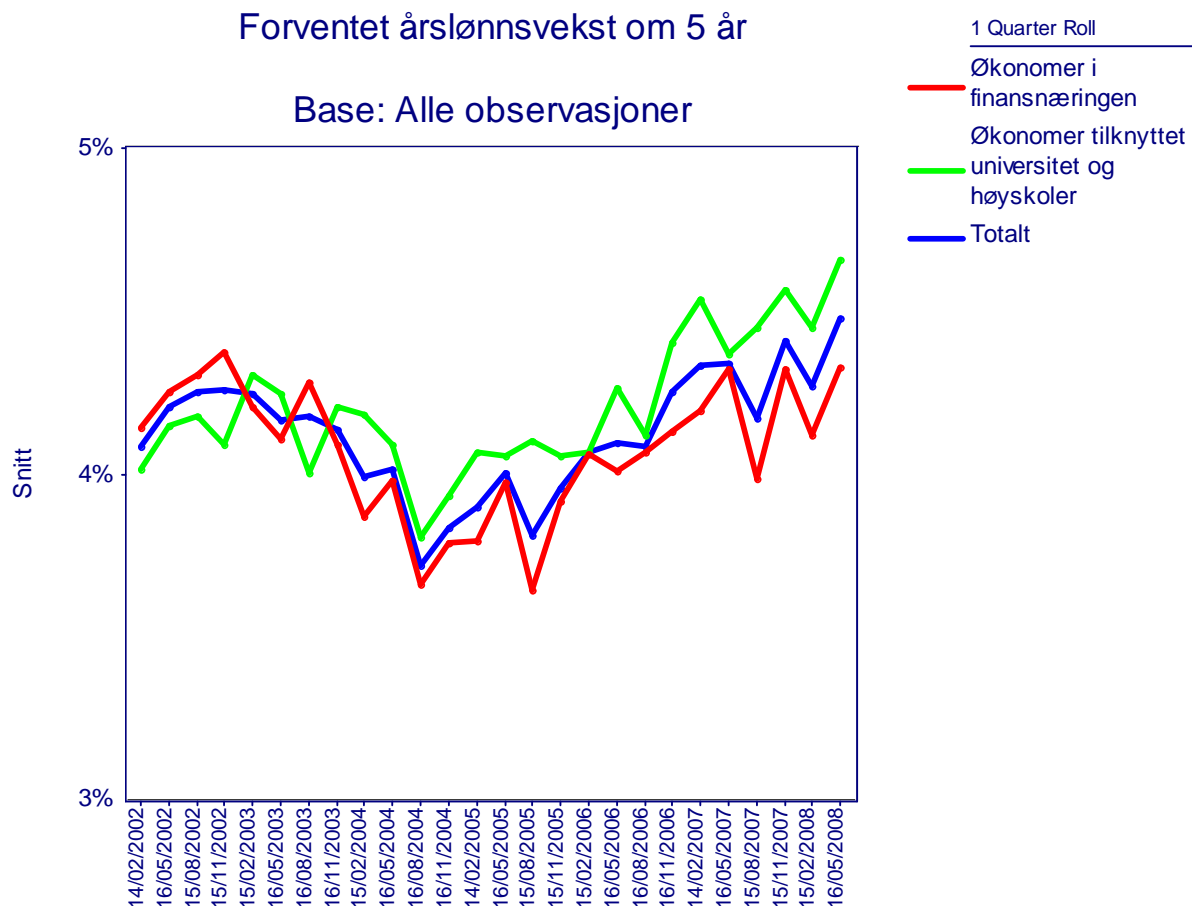
Forventet årslønnsvekst for 2009

Forventet årslønnsvekst for 2009		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	4,9	4,8
	Laveste verdi	2,5	3,5
	Høyeste verdi	6,0	6,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	4,9	5,3
	Laveste verdi	4,0	4,0
	Høyeste verdi	5,9	6,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,9	5,0
	Utvalg	26	29

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten for 2009 var i andre kvartal 2008 på 5,0 prosent mot 4,9 prosent i første kvartal. Økonomer i finansnæringen nedjusterte sitt estimat fra 4,9 til 4,8 prosent mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler økte sitt estimat fra 4,9 til 5,3 prosent.

6. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?

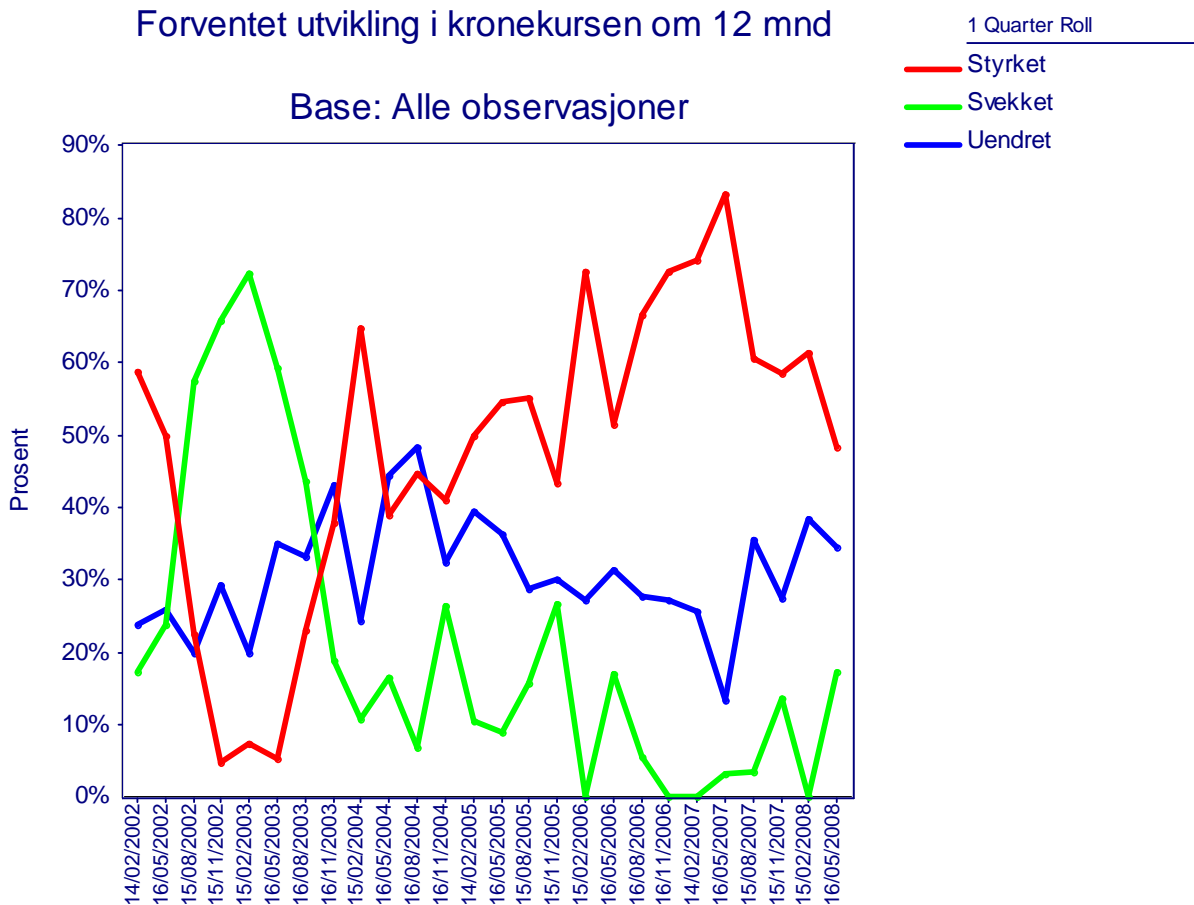

Forventet årslønnsvekst om 5 år		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	4,1	4,3
	Laveste verdi	2,0	3,5
	Høyeste verdi	5,2	5,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	4,5	4,7
	Laveste verdi	2,5	4,0
	Høyeste verdi	5,0	5,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,3	4,5
	Utvalg	26	29

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten om 5 år (de langsiktige forventningene) økte fra 4,3 prosent i første kvartal 2008 til 4,5 prosent i andre kvartal. Både økonomer i finansnæringen og økonomer tilknyttet universitet/høyskoler økte sitt estimat med 0,2 prosentpoeng fra forrige kvartal.

7a. Tror du den effektive kronekursen målt ved konkurransekursindeksen om 12 måneder vil være styrket, svekket eller uendret?

Forventet utvikling i kronekursen om 12 mnd

Forventet utvikling i kronekursen om 12 mnd			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Styrket	Prosentandel	61,5	48,3
Svekket	Prosentandel	0	17,2
Uendret	Prosentandel	38,5	34,5
	Utvalg	26	29

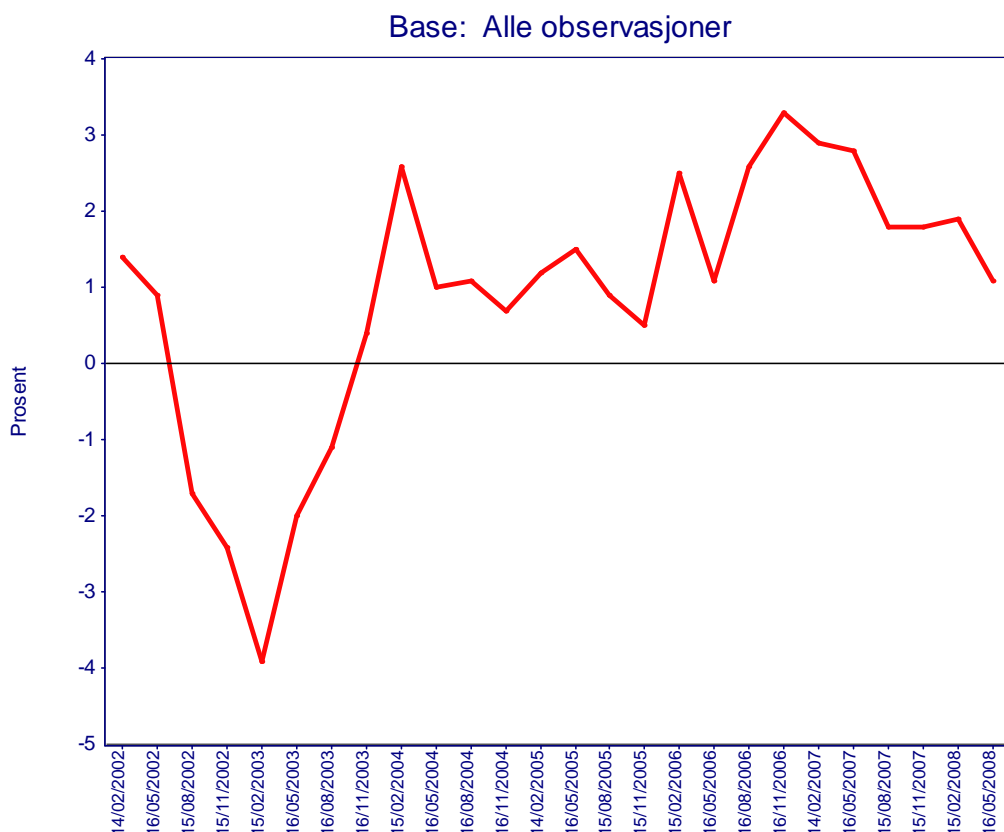
Andelen økonomer som forventer at kronekursen (målt ved konkurransekursindeksen) vil styrkes på ett års sikt gikk i andre kvartal 2008 ned fra 61,5 til 48,3 prosent. Andelen økonomer som forventer en svekket kronekurs var på 17,2 prosent mot 0 prosent i første kvartal, mens andelen som forventer at kronekursen på ett års sikt vil være uendret gikk ned fra 38,5 til 34,5 prosent.

7b. Hvor mye tror du den vil styrke/svekke seg (Hvis svart styrket/svekket i spørsmål 7a)?

Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 mnd

1 Quarter Roll

Forventet endring
konk.kursindeksen

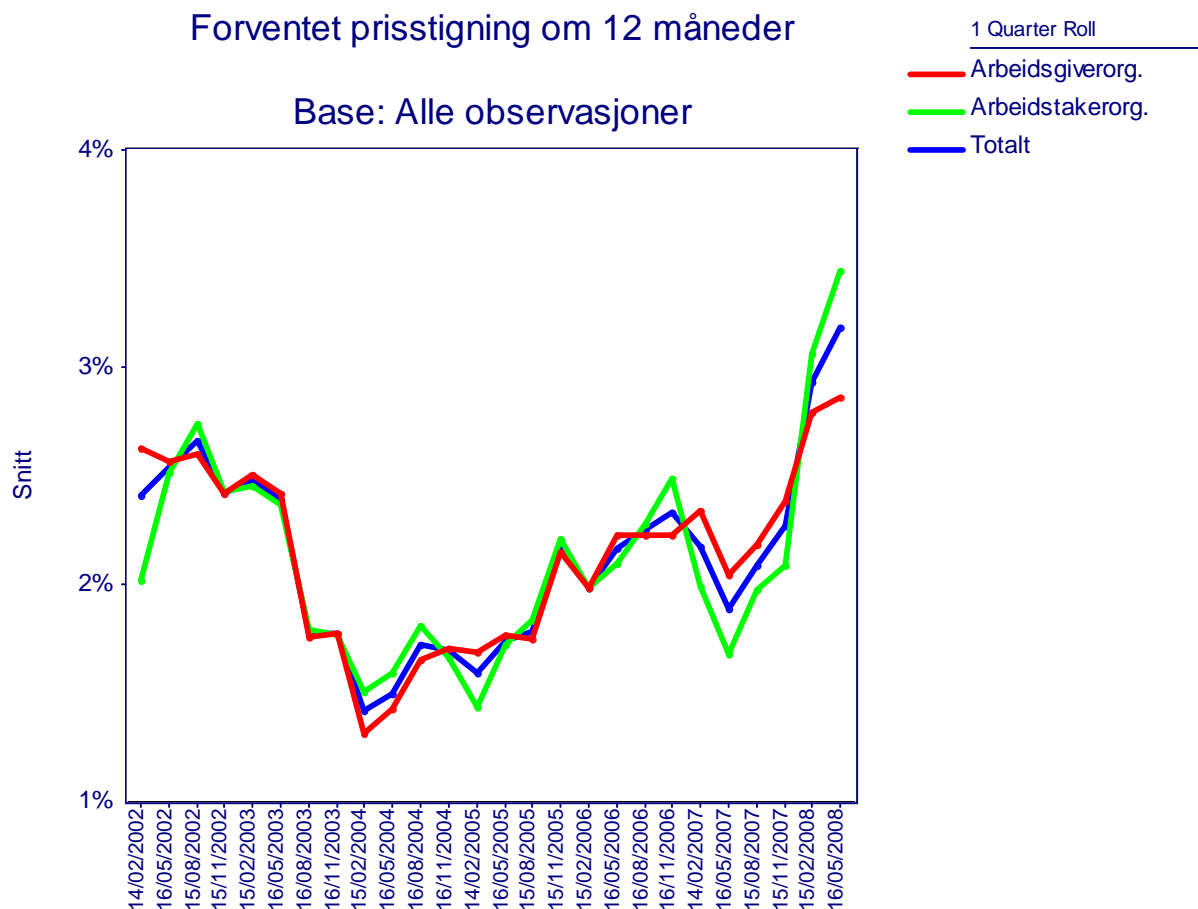

Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 måneder		
	1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Alle økonomer	Gjennomsnittlig verdi	1,9
		1,1
	Utvalg	16
		19

I andre kvartal 2008 forventet det samlede utvalget av økonomer at kronekursen skal styrke seg med 1,1 prosent på 12 måneders sikt. Dette var en nedgang på 0,8 prosentpoeng fra forrige kvartal.

Partene i arbeidslivet:

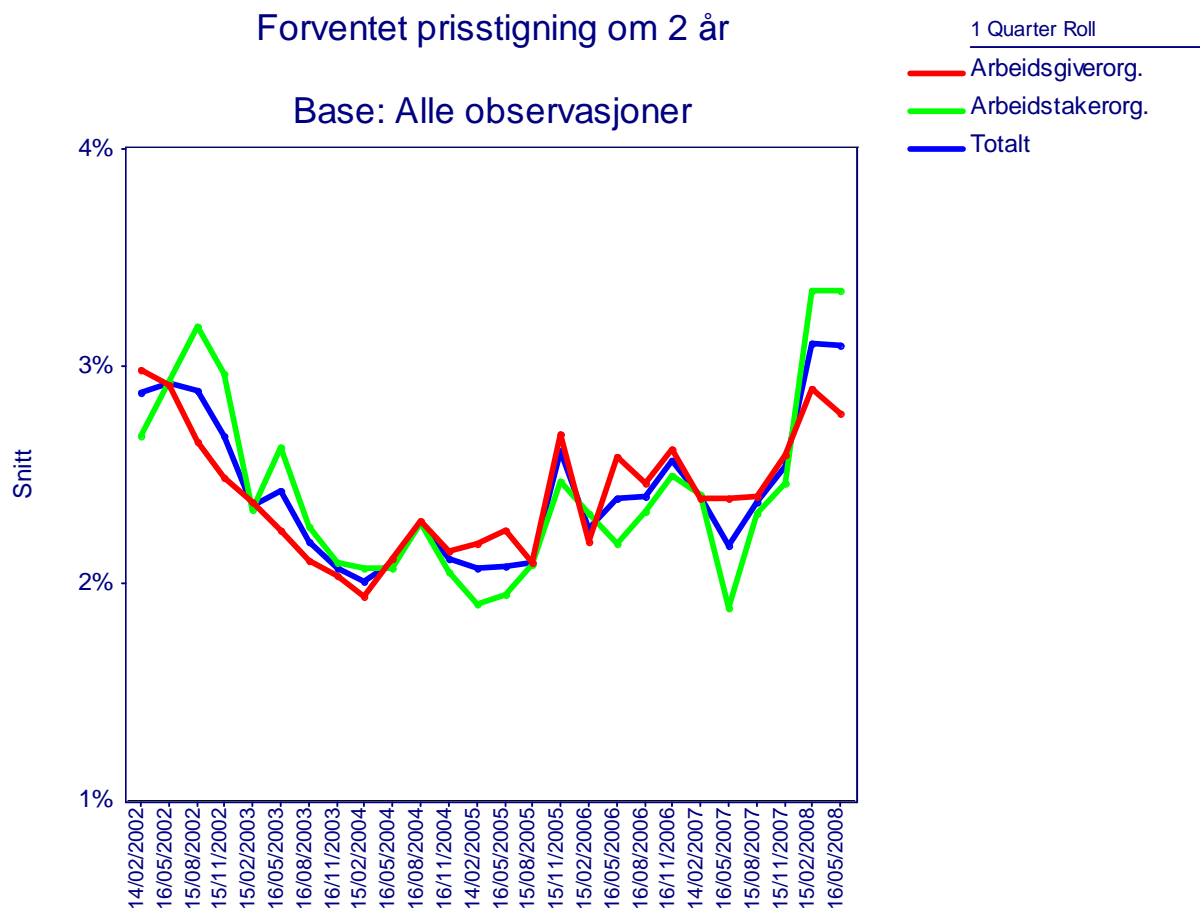
8. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 12 måneder		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,8	2,9
	Laveste verdi	2,0	2,0
	Høyeste verdi	3,5	3,5
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	3,1	3,5
	Laveste verdi	2,0	2,7
	Høyeste verdi	4,3	6,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,9	3,2
	Utvalg	18	18

Forventet prisvekst om 12 måneder var blant arbeidslivsorganisasjonene på 3,2 prosent mot 2,9 prosent i forrige kvartal. Forventet prisvekst gikk opp fra 2,8 til 2,9 prosent blant arbeidsgiverorganisasjonene, mens den blant arbeidstakerorganisasjonene gikk opp fra 3,1 til 3,5 prosent.

9. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

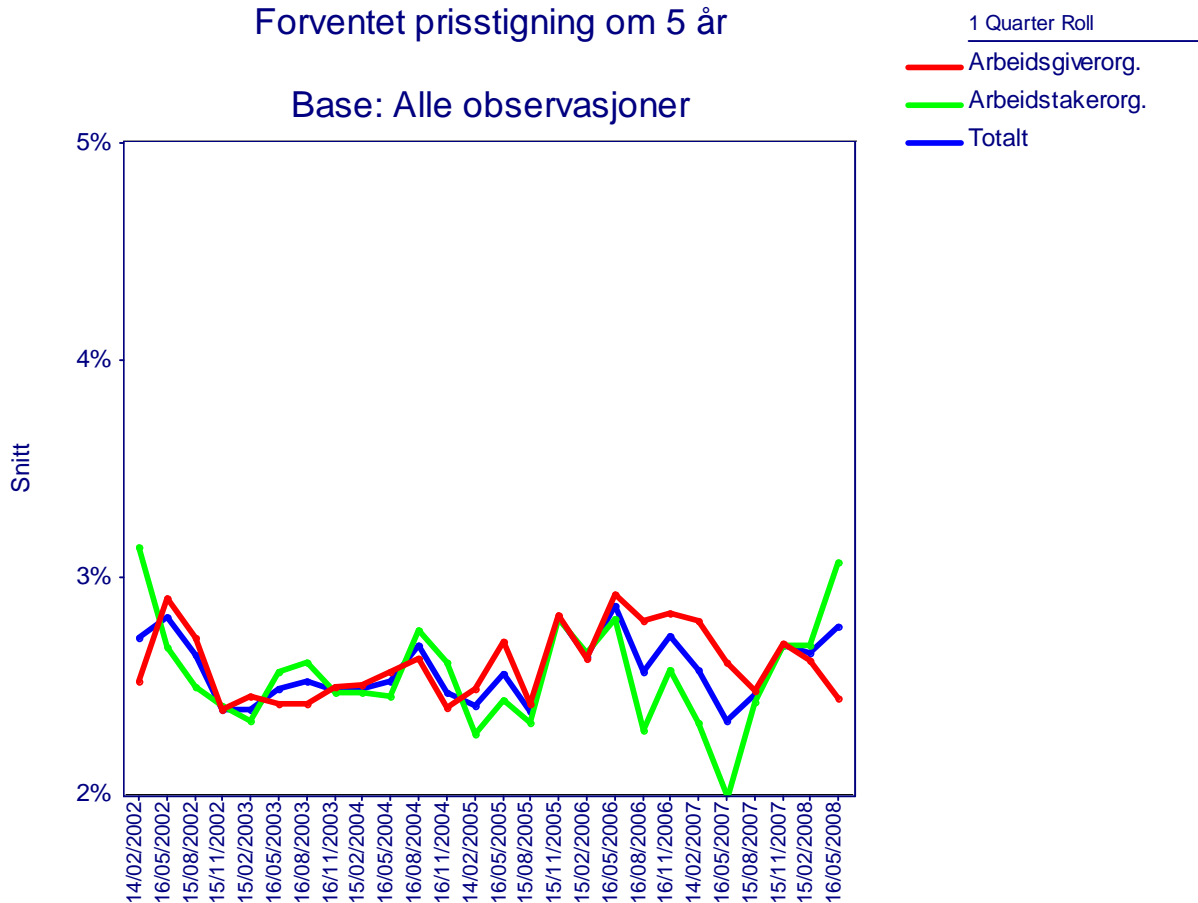
Forventet prisstigning om 2 år		1. kvartal 2007		2. kvartal 2008	
		Gjennomsnittlig verdi		Gjennomsnittlig verdi	
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi		2,9	2,8	
	Laveste verdi		1,7	1,5	
	Høyeste verdi		3,7	3,5	
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi		3,4	3,4	
	Laveste verdi		2,0	2,0	
	Høyeste verdi		6,0	6,5	
Totalt	Gjennomsnittlig verdi		3,1	3,1	
	Utvalg		17	18	

Forventet prisvekst om to år var som i forrige kvartal samlet sett på 3,1 prosent blant partene i arbeidslivet. Arbeidsgiverorganisasjonene nedjusterte sitt estimat fra 2,9 prosent i forrige kvartal til 2,8 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene beholdt sitt estimat på 3,4 prosent.

10. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

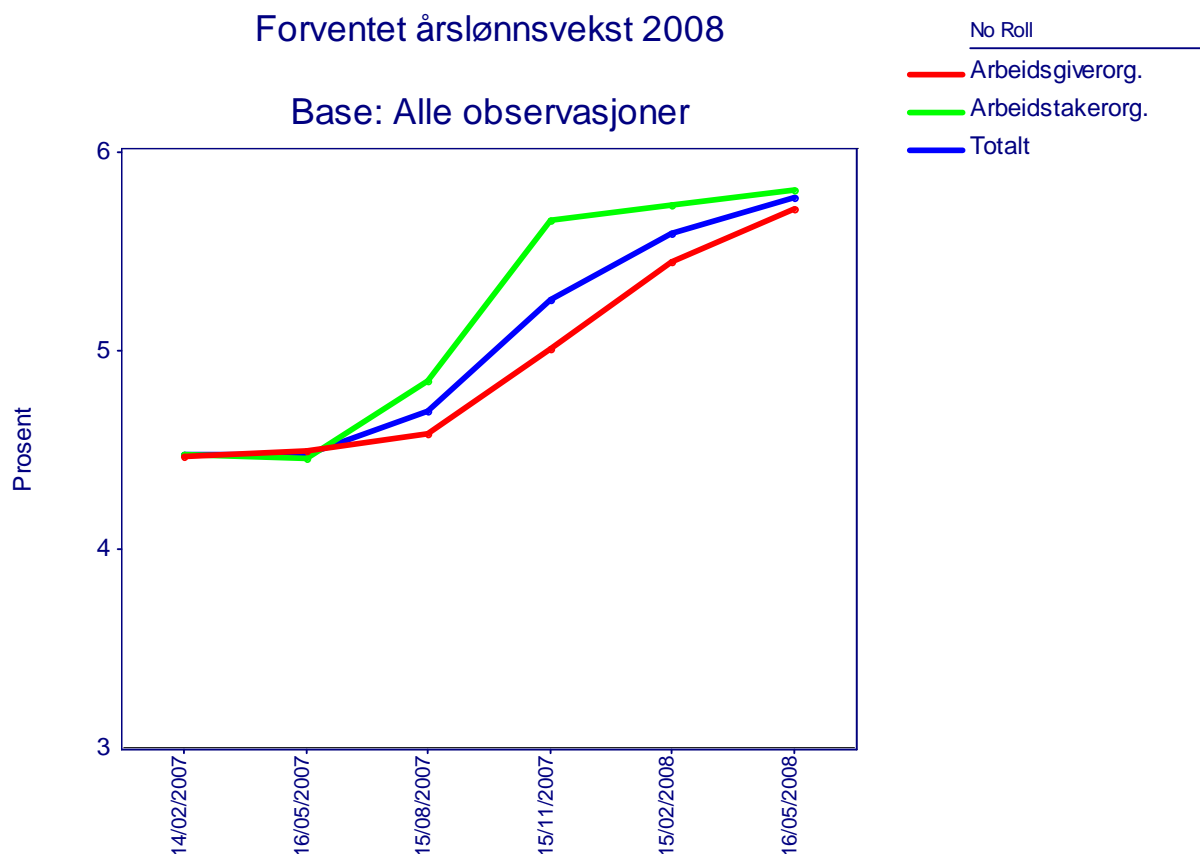
Forventet prisstigning om 5 år

Forventet prisstigning om 5 år		1. kvartal 2007	2. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,6	2,5
	Laveste verdi	1,5	2,0
	Høyeste verdi	3,5	3,0
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,7	3,1
	Laveste verdi	1,0	2,0
	Høyeste verdi	4,5	5,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,7	2,8
	Utvalg	17	17

Partene i arbeidslivet forventet i andre kvartal 2008 at prisstigningen om 5 år vil være på 2,8 prosent, mot 2,7 prosent i første kvartal. Arbeidsgiverorganisasjonene nedjusterte sitt estimat fra 2,6 til 2,5 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 2,7 prosent til 3,1 prosent.

11. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?

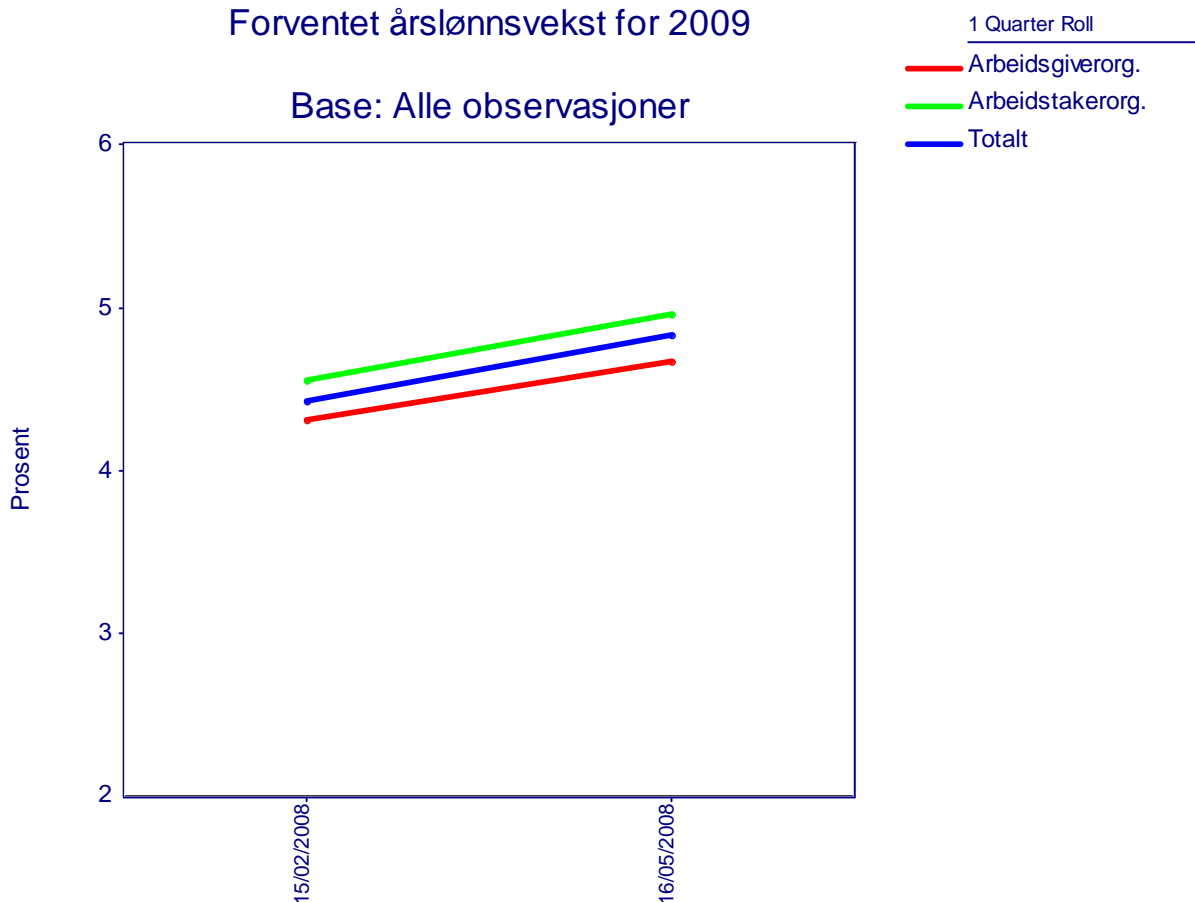

Forventet årslønnsvekst for 2008			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	5,4	5,7
	Laveste verdi	4,0	5,5
	Høyeste verdi	6,0	6,1
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	5,7	5,8
	Laveste verdi	4,6	3,0
	Høyeste verdi	6,5	7,8
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,6	5,8
	Utvalg	18	18

Forventet årslønnsvekst for 2008 økte blant partene i arbeidslivet fra 5,6 prosent til 5,8 prosent. Arbeidsgiverorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 5,4 til 5,7 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 5,7 prosent til 5,8 prosent.

12. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2009?

Forventet årslønnsvekst for 2009

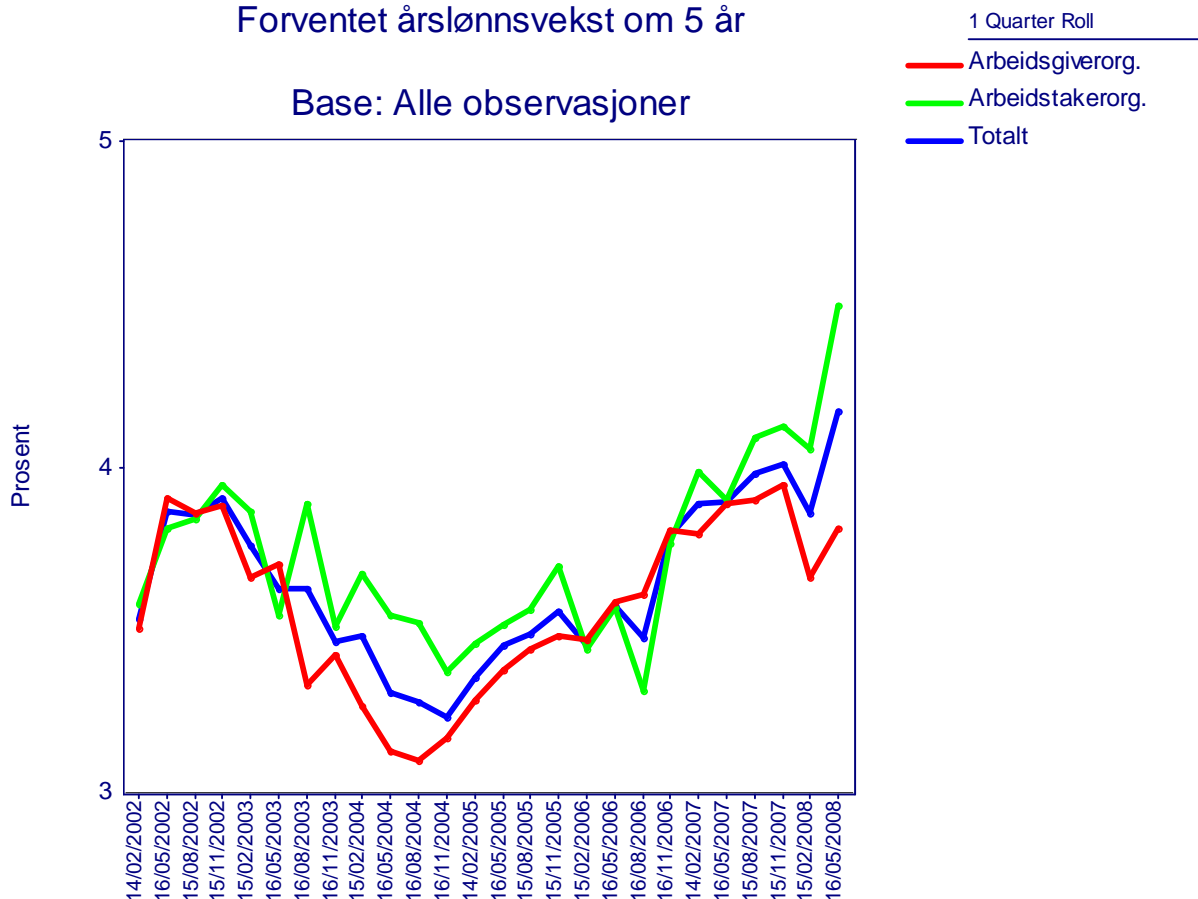

Forventet årslønnsvekst for 2009		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	4,3	4,7
	Laveste verdi	3,5	4,0
	Høyeste verdi	5,1	5,4
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	4,6	5,0
	Laveste verdi	4,0	2,5
	Høyeste verdi	5,5	6,2
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,4	4,8
	Utvalg	18	18

Forventet årslønnsvekst for 2009 var blant partene i arbeidslivet samlet sett på 4,8 prosent i andre kvartal 2008 mot 4,4 prosent i første kvartal. Både arbeidsgiverorganisasjonene og arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat med 0,4 prosentpoeng fra forrige kvartal.

13. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?

Forventet årslønnsvekst om 5 år

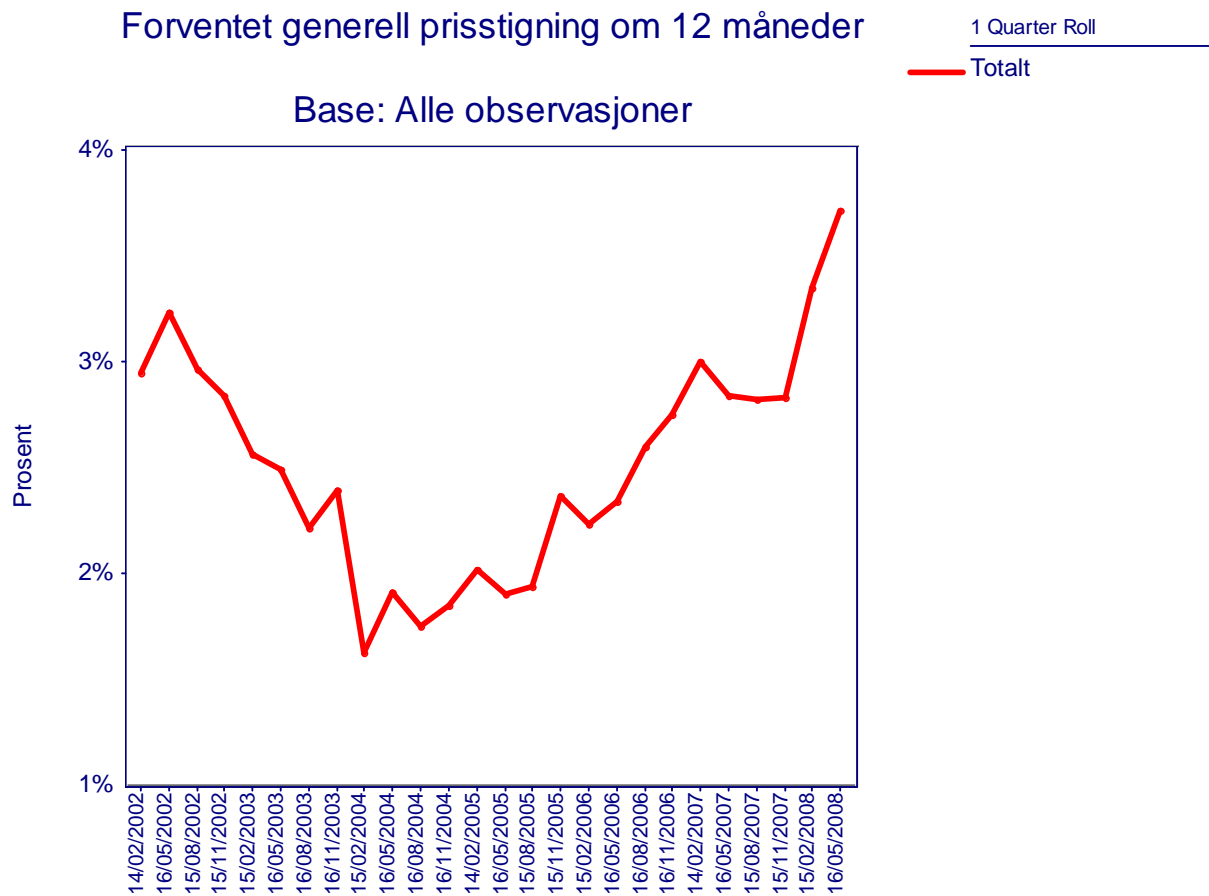

Forventet årslønnsvekst om 5 år		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner.	Gjennomsnittlig verdi	3,7	3,8
	Laveste verdi	2,5	3,0
	Høyeste verdi	4,5	4,5
Arbeidstakerorganisasjoner.	Gjennomsnittlig verdi	4,1	4,5
	Laveste verdi	3,0	3,0
	Høyeste verdi	5,0	5,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,9	4,2
	Utvalg	18	17

Arbeidslivsorganisasjonenes forventninger til årslønnsveksten om 5 år (de langsiktige forventningene) gikk opp fra 3,9 prosent i forrige kvartal til 4,2 prosent dette kvartalet. Arbeidsgiverorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 3,7 prosent til 3,8 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 4,1 til 4,5 prosent.

Næringslivslederne:

14. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester, målt ved konsumprisindeksen, er om 12 måneder?

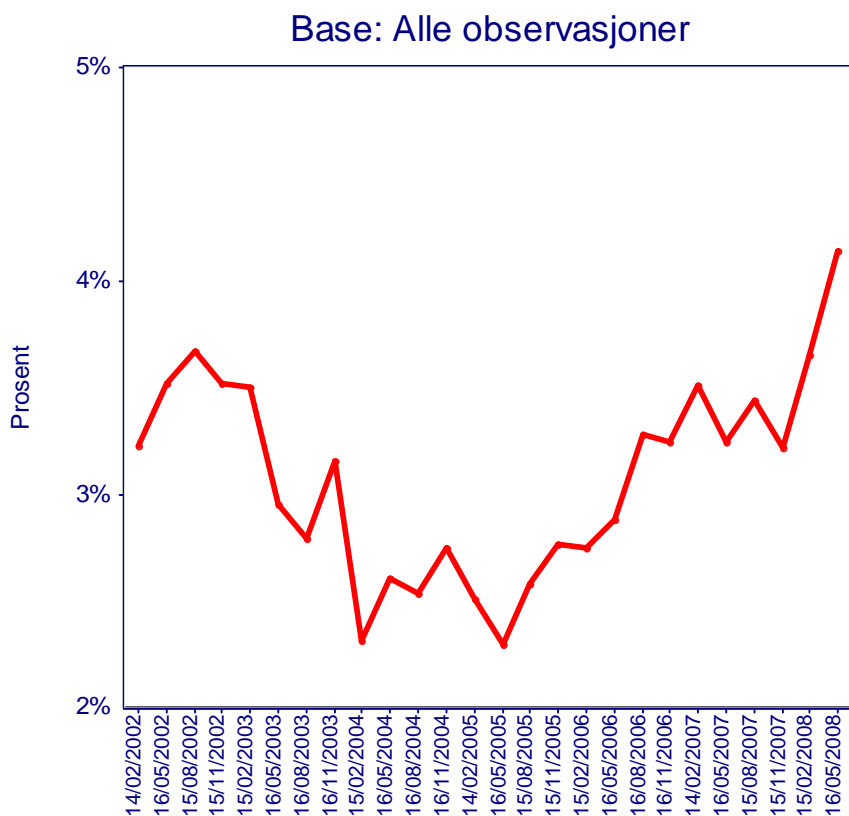
Forventet generell prisstigning om 12 mnd			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,3	3,7
	Utvalg	279	262

Næringslivslederne økte i andre kvartal 2008 sitt estimat på en forventet prisstigning om 12 måneder med 0,4 prosentpoeng til 3,7 prosent.

15. Hva tror du prisstigningen er om 2 år?

Forventet generell prisstigning om 2 år

1 Quarter Roll
 Totalt

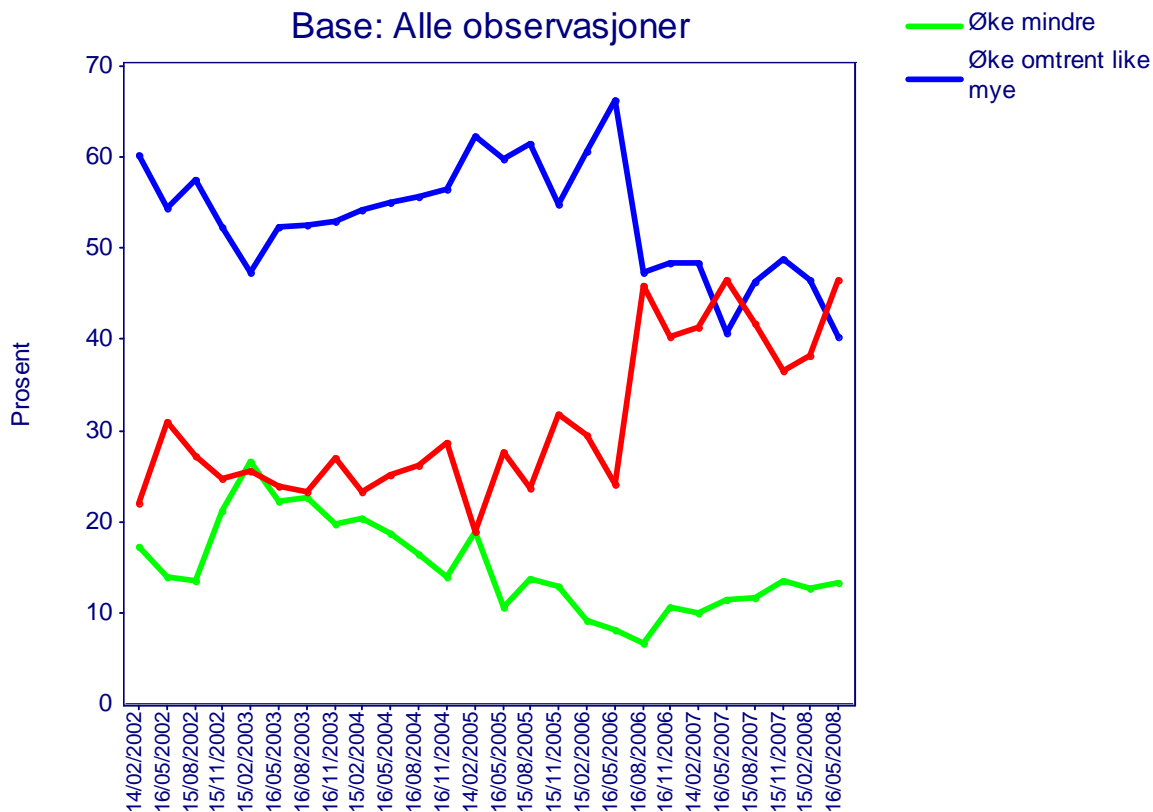

Forventet generell prisstigning om 2 år			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,7	4,1
	Utvalg	275	259

Forventet prisstigning om 2 år gikk i andre kvartal 2008 opp med 0,4 prosentpoeng, fra 3,7 prosent i første kvartal til 4,1 prosent.

16. Forventer du at bedriftens innkjøpspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?

Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd 1 Quarter Roll

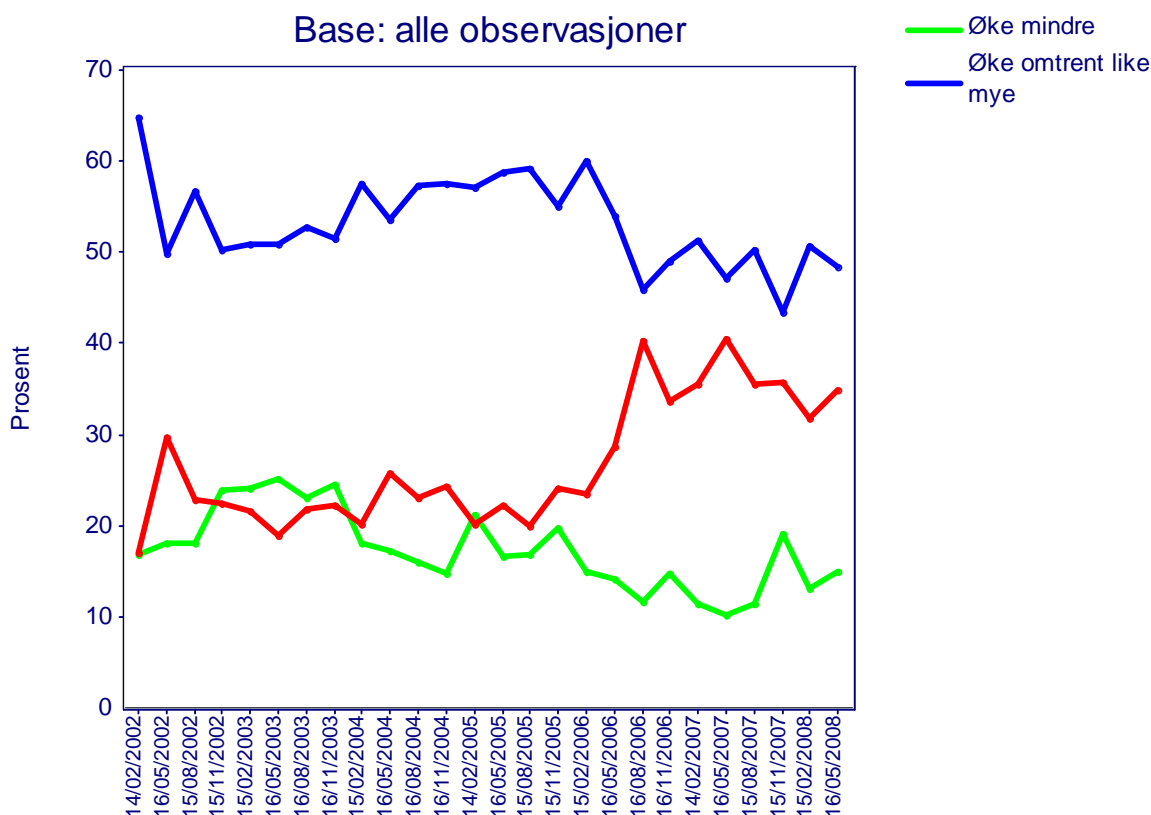

Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Øke mer	Prosentandel	38,2	46,4
Øke mindre	Prosentandel	12,8	13,4
Øke omtrent like mye	Prosentandel	46,4	40,2
	Utvalg	293	300

Andelen næringslivsledere som forventer at innkjøpsprisene vil øke mer de neste 12 måneder gikk i andre kvartal 2008 opp fra 38,2 prosent i første kvartal til 46,4 prosent. Andelen som forventer at innkjøpsprisene vil øke mindre gikk opp fra 12,8 til 13,4 prosent, mens andelen som forventer at innkjøpsprisene vil øke omtrent like mye gikk ned fra 46,4 prosent i første kvartal 2008 til 40,2 prosent i andre kvartal 2008.

17. Forventer du at bedriftens utsalgspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?

Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd 1 Quarter Roll

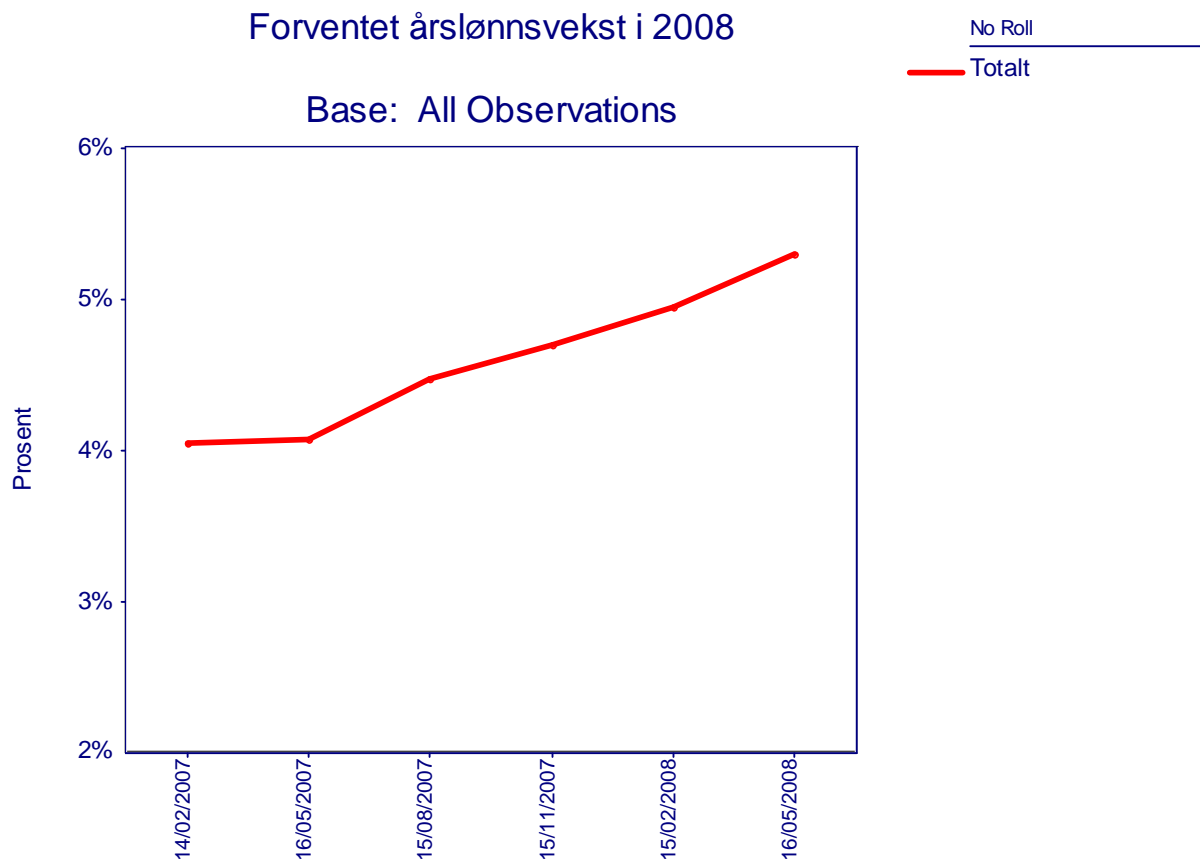

Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Øke mer	Prosentandel	31,7	34,8
Øke mindre	Prosentandel	13,2	15,0
Øke omtrent like mye	Prosentandel	50,7	48,3
	Utvalg	288	295

Andelen næringslivsledere som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke mer de neste 12 måneder gikk opp fra 31,7 prosent i første kvartal 2008 til 34,8 prosent i andre kvartal 2008. Andelen som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke mindre gikk opp fra 13,2 til 15,0 prosent, mens andelen som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke omtrent like mye gikk ned fra 50,7 til 48,3 prosent.

18. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2008?

Forventet årslønnsvekst i egen bedrift i 2008			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,0	5,3
	Utvalg	290	281

Næringslivsledernes estimat for lønnsvekst (i egen bedrift) i 2008 økte med 0,3 prosentpoeng i andre kvartal 2008, fra 5,0 til 5,3 prosent.

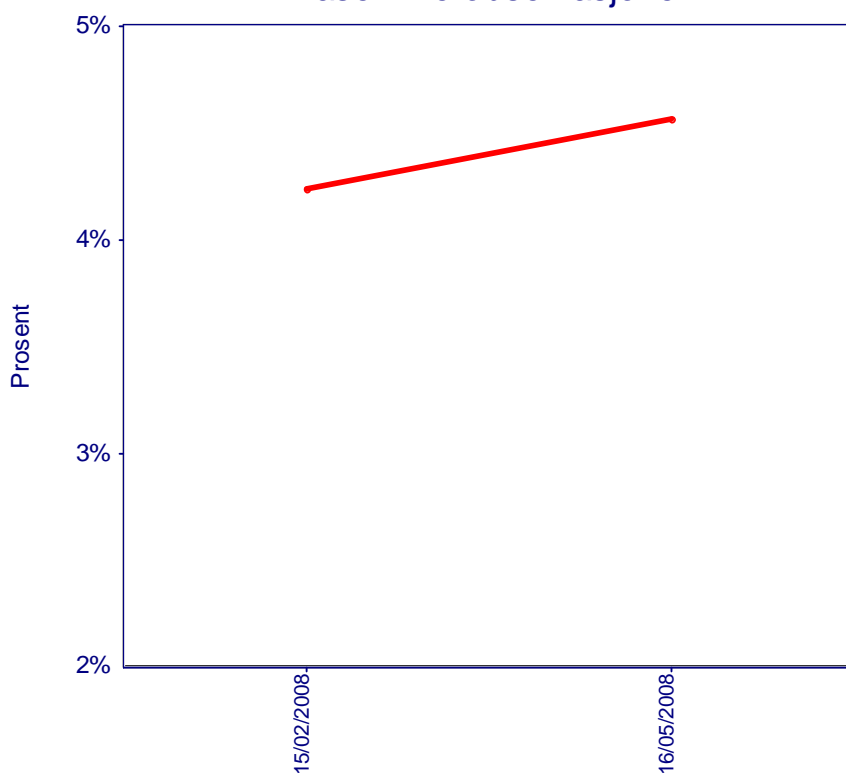
19. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2009?

Forventet årslønnsvekst i 2009

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: Alle observasjoner

Forventet årslønnsvekst i egen bedrift 2009			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,2	4,6
	Utvalg	285	278

Forventet årslønnsvekst i egen bedrift for 2009 økte fra 4,2 prosent i første kvartal 2008 til 4,6 prosent i andre kvartal.

20. Har lønnsomheten i din bedrift blitt bedre, blitt svekket eller vært uendret de siste 12 mnd?

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift siste 12 mnd

Indeksen angir differensen mellom andelen med svaret ”bedret lønnsomhet” og andelen ”svekket lønnsomhet”

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift siste 12 mnd			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt		27,9	23,4
	Utvalg	297	295

Lønnsomhetsindeksen for siste 12 måneder gikk i andre kvartal 2008 ned med 4,5 indekspoeng til 23,4 poeng.

21. Tror du lønnsomheten i din bedrift vil bli bedre, bli svekket eller holde seg uendret de neste 12 mnd.?

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift neste 12 mnd

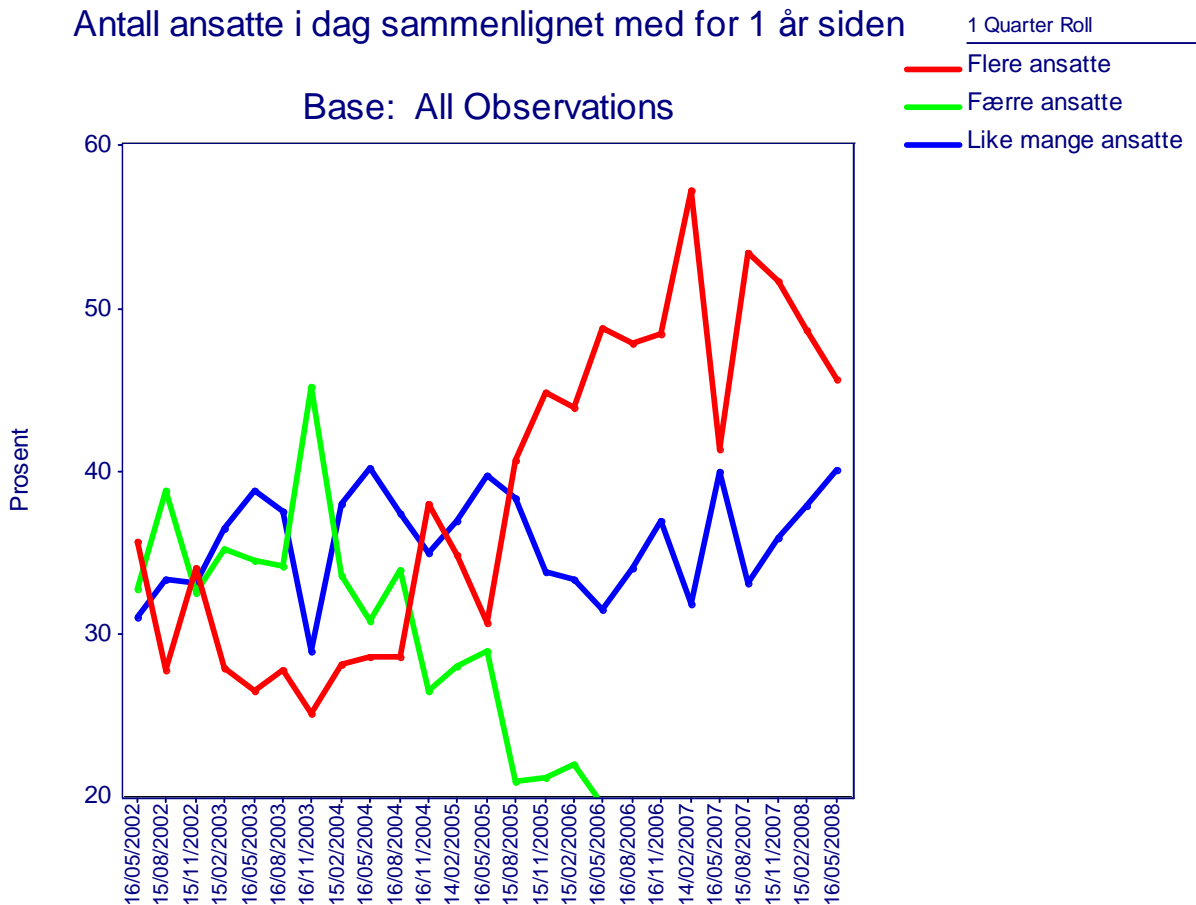
Indeksen angir differansen mellom andelen med svaret ”bedret lønnsomhet” og andelen ”svekket lønnsomhet”

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift neste 12 mnd			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt		26,8	14,5
	Utvalg	296	297

Lønnsomhetsindeksen for neste 12 måneder gikk i andre kvartal 2008 ned med 12,3 indekspoeng til 14,5 poeng.

22. Sammenlignet med ett år tidligere, har bedriften i dag flere ansatte, færre ansatte eller like mange ansatte?

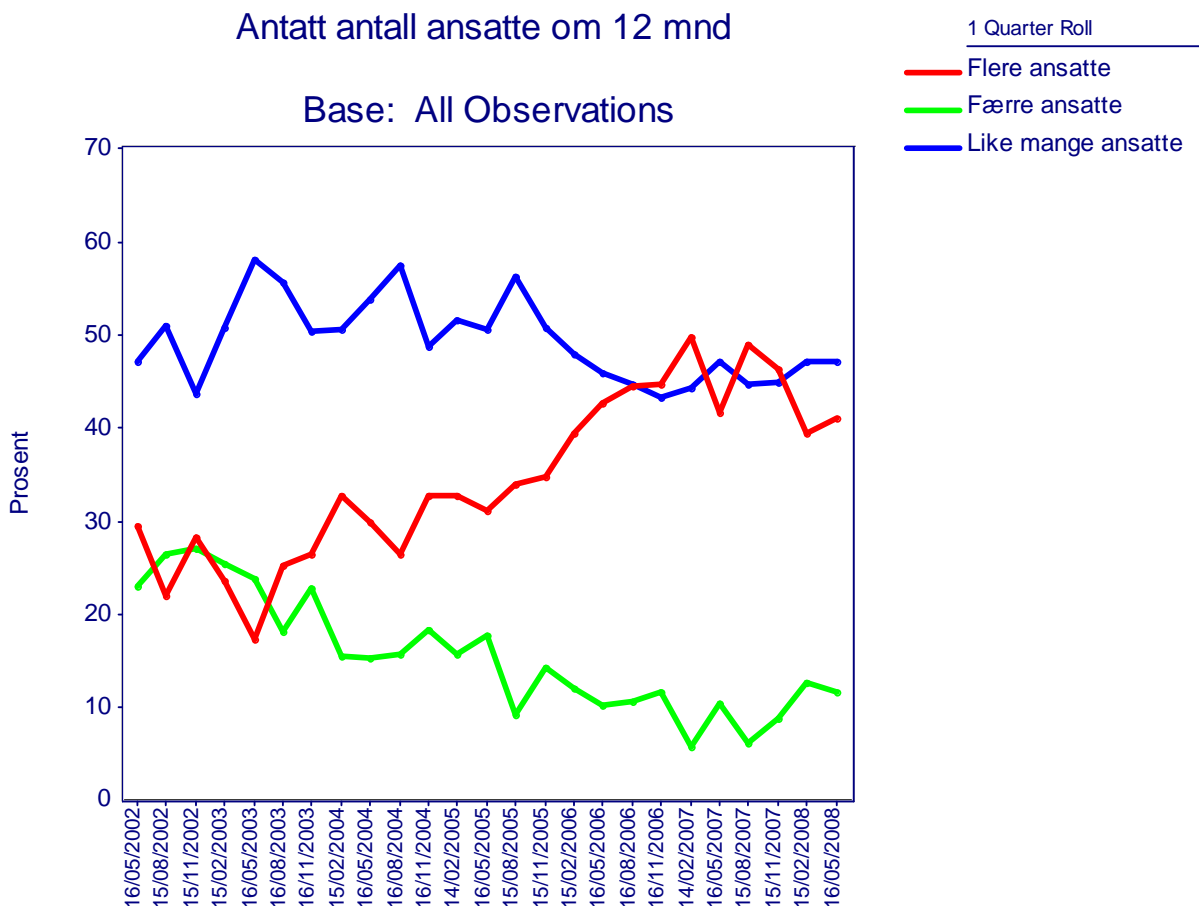
Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden

Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Flere ansatte	Prosentandel	48,7	45,7
Færre ansatte	Prosentandel	13,4	14,2
Like mange ansatte	Prosentandel	37,9	40,1
	Utvalg	301	300

Andelen næringslivsledere som oppgav at de har flere ansatte enn hva de hadde for 12 måneder siden gikk ned fra 48,7 prosent i første kvartal til 45,7 prosent i andre kvartal 2008. Andelen som oppgav at de har færre ansatte gikk opp fra 13,4 til 14,2 prosent, mens andelen som oppgav at de har like mange ansatte økte fra 37,9 prosent til 40,1 prosent.

23. Tror du bedriften om 12 mnd. vil ha flere ansatte enn i dag, færre ansatte eller like mange?

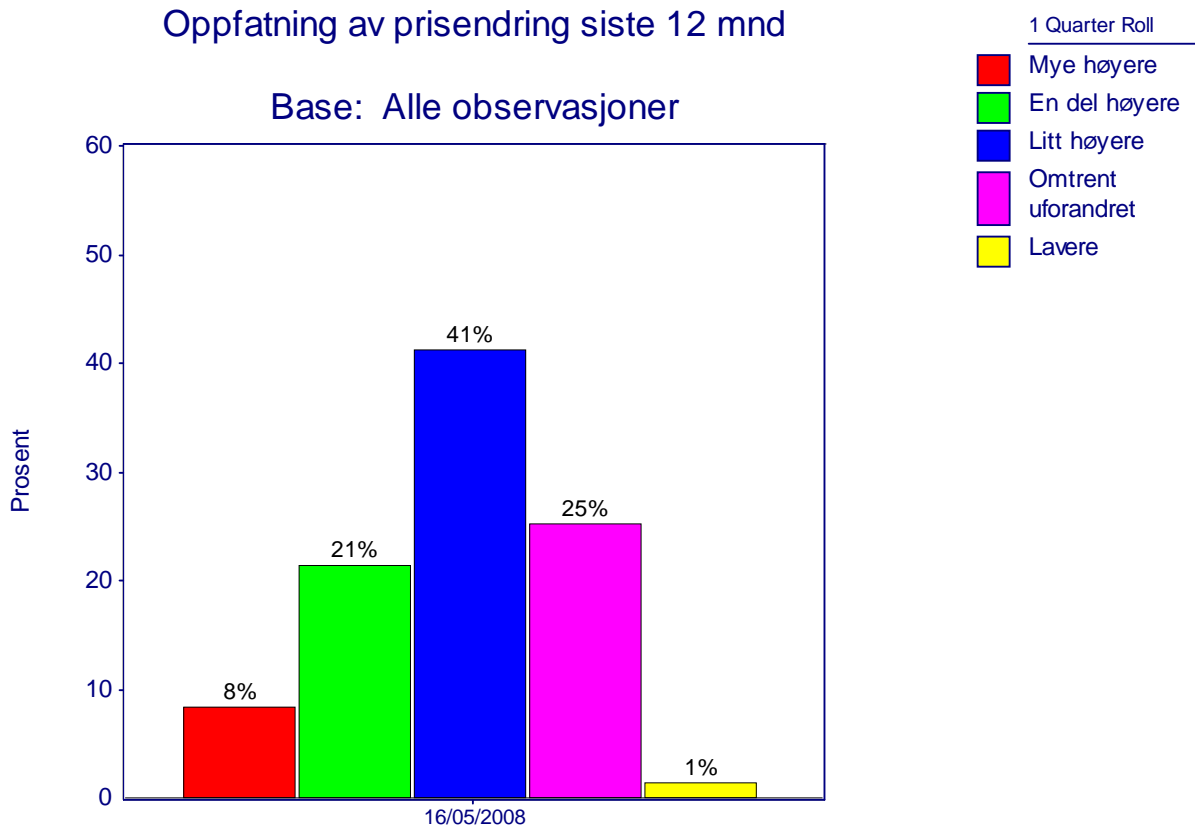

Antatt antall ansatte om 12 mnd		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Flere ansatte	Prosentandel	39,5	41,0
Færre ansatte	Prosentandel	12,6	11,7
Like mange ansatte	Prosentandel	47,1	47,1
	Utvalg	301	300

41,0 prosent av næringslivslederne oppgav i andre kvartal 2008 at de forventer å ha flere ansatte om 12 måneder, mot 39,5 prosent i første kvartal. Andelen som forventer å ha færre ansatte om 12 måneder gikk ned fra 12,6 prosent til 11,7 prosent, mens andelen som forventer å ha like mange ansatte var på 47,1 prosent, det samme som i forrige kvartal.

Husholdningene:

24a. Sammenliknet med for 12 måneder siden, synes du prisene på varer og tjenester er mye høyere, en del høyere, litt høyere, om lag uforandret eller lavere?

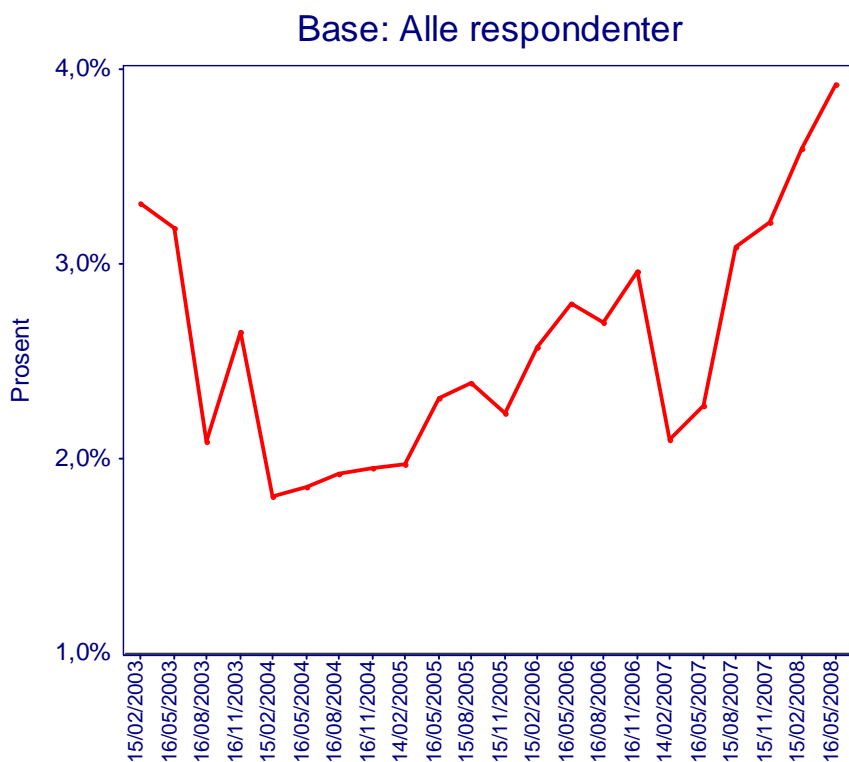
Oppfatning av prisendring siste 12 mnd		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Mye høyere	Prosentandel	4,2	8,3
En del høyere	Prosentandel	15,1	21,3
Litt høyere	Prosentandel	42,9	41,2
Omtrent uforandret	Prosentandel	32,5	25,3
Lavere	Prosentandel	2,3	1,5
	Utvalg	969	944

Andelen av husholdningene som i andre kvartal 2008 var av den oppfatning at prisene på varer og tjenester er mye høyere enn for ett år siden gikk opp fra 4,2 til 8,3 prosent. Andelen som oppfatter at prisene er lavere var på 1,5 prosent mot 2,3 prosent i forrige kvartal. Andelen som oppfatter at prisene er omtrent uforandret var på 25,3 prosent i andre kvartal 2008 mot 32,5 prosent i første kvartal.

24b. Omtrent hvor mye tror du prisene har endret seg målt i prosent?

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent

1 Quarter Roll
 Totalt

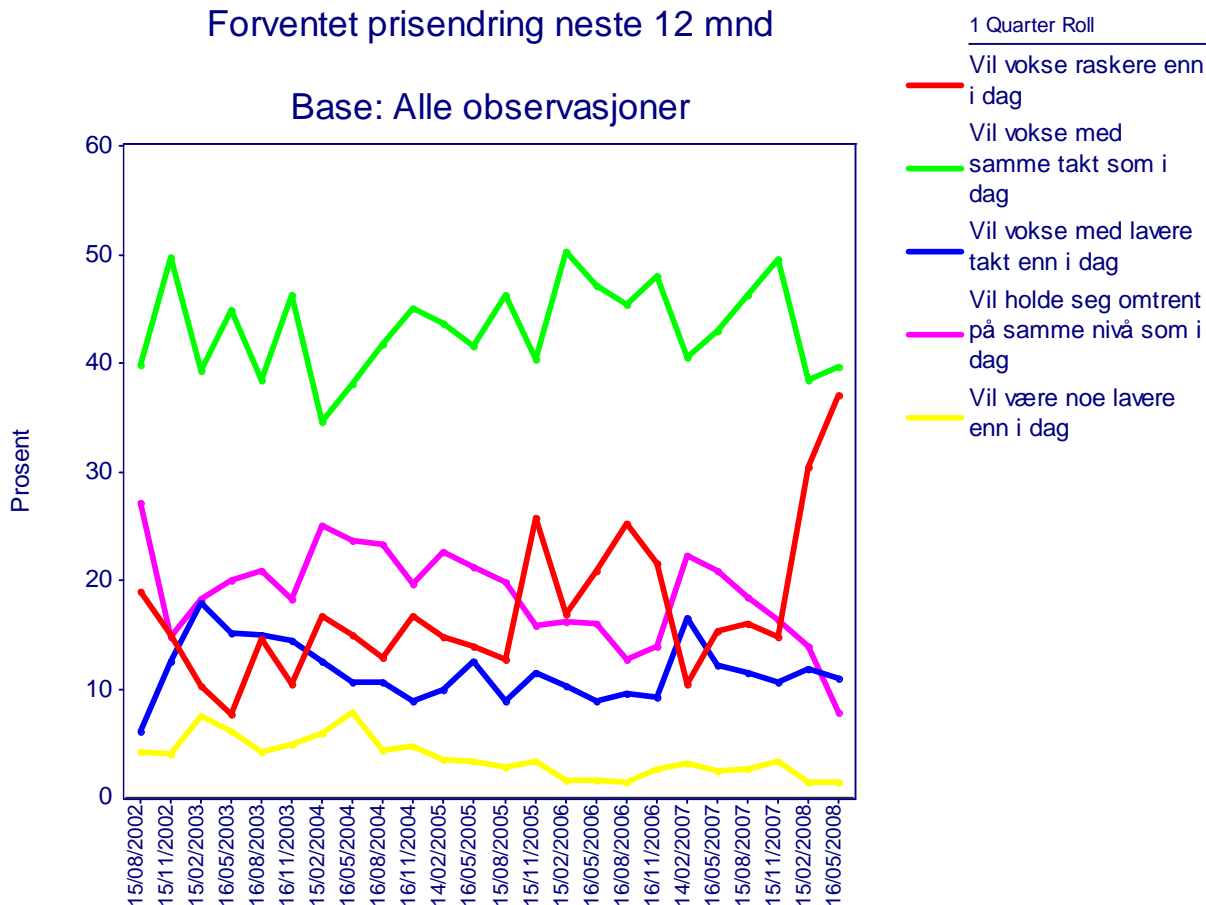
Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,6	3,9
	Utvalg	727	757

Oppfattet prisendring i prosent siste 12 måneder gikk blant husholdningene opp i andre kvartal 2008 med 0,3 prosentpoeng, til 3,9 prosent.

25a. Tror du at prisene i løpet av de neste 12 månedene vil vokse raskere enn i dag, vokse med samme takt som i dag, vokse, men saktere enn i dag, være uendret eller være noe lavere enn i dag?

Forventet prisendring neste 12 mnd

Forventet prisendring neste 12 mnd		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Vil vokse raskere enn i dag	Prosentandel	30,6	37,2
Vil vokse med samme takt som i dag	Prosentandel	38,5	39,7
Vil vokse med lavere takt enn i dag	Prosentandel	11,9	11,0
Vil holde seg omtrent på samme nivå	Prosentandel	14,0	7,9
Vil være noe lavere enn i dag	Prosentandel	1,5	1,5
	Utvalg	963	941

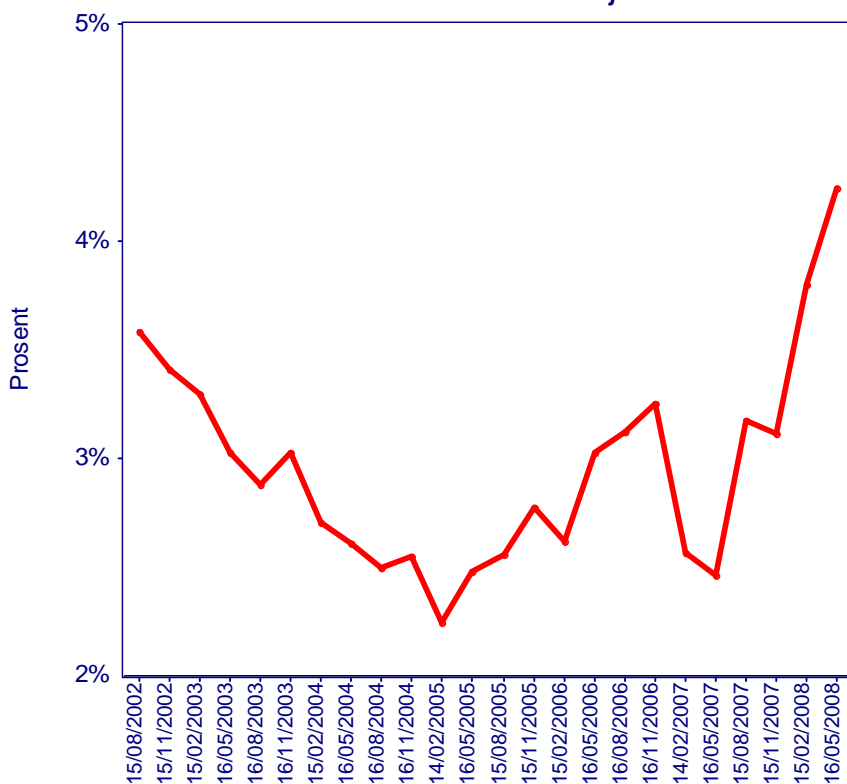
37,2 prosent av husholdningene forventer at prisene de neste 12 måneder vil vokse raskere enn i dag, mot 30,6 prosent i første kvartal. 39,7 prosent av husholdningene forventer at prisene på varer og tjenester de neste 12 måneder vil vokse med samme takt som i dag mot 38,5 prosent i forrige kvartal. Andelen som forventer at prisene vil være noe lavere enn i dag var som i forrige kvartal på 1,5 prosent.

25b. Sammenliknet med dagens prisnivå, hvor mange prosent tror du prisene kommer til å stige de nærmeste 12 månedene?

Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent

1 Quarter Roll
— Totalt

Base: Alle observasjoner

Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent			
	1. kvartal 2008	2. kvartal 2008	
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,8	4,2
	Utvalg	771	779

Forventet prisendring neste 12 måneder gikk blant husholdningene opp med 0,4 prosentpoeng, fra 3,8 prosent i første kvartal 2008 til 4,2 prosent i andre kvartal.

26. Hva tror du den generelle prisveksten blir om 2-3 år, målt i prosent?

Forventet prisvekst om 2-3 år i prosent

Forventet prisvekst om 2-3 år i prosent			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,5	4,6
	Utvalg	678	679

Forventet prisvekst om 2-3 år gikk blant husholdningene opp med 0,1 prosentpoeng fra 4,5 prosent i forrige kvartal til 4,6 prosent i dette kvartalet.

27. Omtrent hvor mange prosent tror du din lønn eller pensjon vil endres de neste 12 månedene?

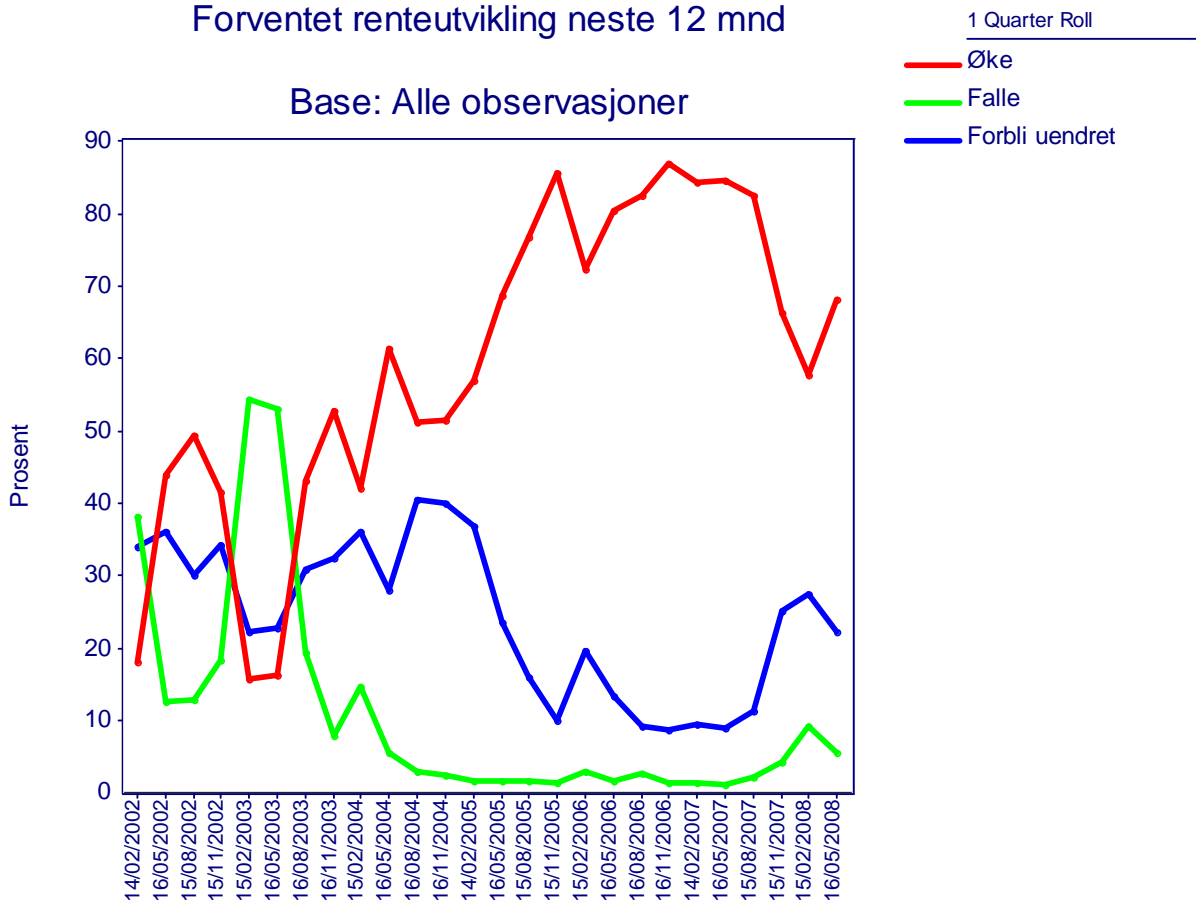
Forventet lønnsutvikling om 1 år i prosent			
		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi ¹	5,2	5,2
	Utvalg	821	827

Forventet lønnsøkning neste 12 måneder var blant husholdningene på 5,2 prosent i andre kvartal 2008, det samme som i første kvartal.

¹ Grensen for ekstremverdier ble endret 2. kvartal 2005 i forhold til tidligere målinger. Dette har påvirket resultatet noe, og kan dermed betraktes som et brudd i statistikken.

28. Tror du nivået på innskudds- og lånerenter vil øke, falle eller forbli uendret de neste 12 månedene?

Forventet renteutvikling neste 12 mnd

Forventet renteutvikling neste 12 mnd		1. kvartal 2008	2. kvartal 2008
Øke	Prosentandel	57,7	68,3
Falle	Prosentandel	9,2	5,7
Forbli uendret	Prosentandel	27,5	22,2
	Utvalg	999	965

Andelen i husholdningene som forventer en økning i rentene gikk opp med 10,6 prosentpoeng i andre kvartal 2008 til 68,3 prosent. Samtidig gikk andelen som forventer at renten skal falle ned fra 9,2 til 5,7 prosent, mens andelen som forventer at renten skal forbli uendret gikk ned fra 27,5 til 22,2 prosent.